

UNIVERSITATEA DE STAT DIN MOLDOVA

**Cu titlu de manuscris
C.Z.U.: 343.13:347.19 (043.2)**

DUMITRESCU FLORIN-GEORGE

**URMĂRIREA PENALĂ ȘI JUDECAREA CAUZELOR PRIVIND
INFRAȚIUNILE SĂVÂRȘITE DE PERSOANE JURIDICE:
ABORDĂRI TEORETICO-PRACTICE ȘI NORMATIVE**

SPECIALITATEA 554.03 – DREPT PROCESUAL PENAL

Rezumatul tezei de doctor în drept

Chișinău, 2026

Teza a fost elaborată în cadrul Școlii Doctorale Științe Juridice și Economice, Universitatea de Stat din Moldova

Componența Comisiei de doctorat:

Președinte Tatiana VIZDOAGĂ, profesor universitar, doctor în drept, USM.

Conducător de doctorat Vitalie RUSU, profesor universitar, doctor în drept, USARB.

Referent 1 Tudor OSOIANU, profesor universitar, doctor în drept, Academia de Poliție „Ștefan cel Mare” a MAI.

Referent 2 Boris GLAVAN, conferențiar universitar, doctor habilitat în drept, Academia de Poliție „Ștefan cel Mare” a MAI.

Referent 3 Vitalie JITARIUC, conferențiar universitar, doctor în drept, Centrul Universitar „B. P. Hașdeu” din Cahul a UTM.

Susținerea va avea loc la 22 mai 2026, ora 13:00, în ședința Comisiei de doctorat din cadrul Școlii Doctorale Științe Juridice și Economice, Universitatea de Stat din Moldova, adresa: MD 2009, Republica Moldova, mun. Chișinău, str. M. Kogălniceanu 67, bloc 2, aula 119.

Teza de doctorat și rezumatul pot fi consultate la Biblioteca Universității de Stat din Moldova și pe pagina web a Agenției Naționale de Asigurare a Calității în Educație și Cercetare.

Rezumatul a fost expediat la 14 aprilie 2026.

Președintele Comisiei de doctorat

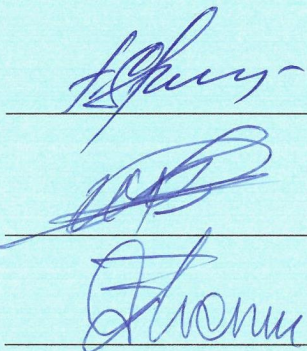
Tatiana VIZDOAGĂ,
profesor universitar, doctor în drept

Conducător științific

Vitalie RUSU,
profesor universitar, doctor în drept

Autor

DUMITRESCU Florin-George

CUPRINS

REPERE CONCEPTUALE ALE TEZEI.....	4
CONȚINUTUL TEZEI.....	8
CONCLUZII GENERALE ȘI RECOMANDĂRI.....	18
BIBLIOGRAFIA.....	27
LISTA PUBLICAȚIILOR LA TEMA TEZEI DE DOCTORAT.....	30
ADNOTARE.....	32
ANNOTATION.....	33
АННОТАЦИЯ.....	34

REPERE CONCEPTUALE ALE TEZEI

Actualitatea și importanța temei abordate, încadrarea temei în preocupările internaționale, naționale, zonale, ale colectivului de cercetare și în context inter- și transdisciplinar, prezentarea rezultatelor cercetărilor anterioare referitoare la tema aleasă. În contextul actual – mai mult ca oricând – un rol esențial îl au ideile noi și soluțiile legislative eficiente, capabile să contribuie la diminuarea criminalității în societate. Totodată, se remarcă un interes sporit din partea cercetătorilor și practicienilor față de diverse probleme de natură juridică, între care se evidențiază problematica determinării cercului subiecților infracțiunii și al răspunderii penale. Un loc aparte în această privință îl ocupă aspectele teoretice și practice privind reglementarea instituției urmăririi penale și a judecării infracțiunilor comise de către persoanele juridice.

Actualitatea tezei de doctorat este determinată de necesitatea unei înțelegeri teoretice riguroase a particularităților procedurii speciale de urmărire penală și judecare a infracțiunilor săvârșite de către persoanele juridice – un subiect relativ nou pentru procesul penal al Republicii Moldova. Reglementarea normativă a urmăririi penale și a judecării cauzelor penale privind infracțiunile comise de către persoanele juridice trebuie să se bazeze pe prioritatea drepturilor și libertăților participanților la raporturile juridice, în raport cu interesele statului în procesul de investigare și descoperire a infracțiunilor. Cu toate acestea, legiuitorul nu a reușit, în toate cazurile, să asigure în mod adecvat respectarea și protejarea drepturilor și intereselor persoanelor (inclusiv ale celor juridice) pe parcursul urmăririi penale și al examinării cauzelor penale în instanță. În mod particular, rămân nereglementate sau insuficient dezvoltate anumite aspecte esențiale, precum: condițiile de declanșare și încetare a urmăririi penale față de persoanele juridice; modul de reprezentare a acestora pe durata procedurii penale; precum și chestiunile care urmează a fi soluționate de instanța de judecată la pronunțarea sentinței în privința persoanelor juridice.

În contextul profundelor reforme social-economice prin care trece societatea moldovenească, instituția răspunderii și urmăririi penale a persoanelor juridice devine indispensabilă pentru reglementarea adecvată a relațiilor de piață, a raporturilor dintre stat și mediul de afaceri, precum și pentru protejarea drepturilor și intereselor cetățenilor. Dezvoltarea antreprenoriatului și consolidarea unor relații de piață sănătoase nu pot fi concepute în condițiile unei concurențe neloiale. În prezent, mai mult ca oricând, este necesară existența unor mecanisme juridice eficiente care să asigure un mediu concurențial echitabil, inclusiv prin eliminarea practicilor ilicite utilizate de unii agenți economici pentru promovarea intereselor proprii prin intermediul diverselor scheme infracționale. Unul dintre aceste instrumente juridice esențiale este reprezentat de instituția urmăririi penale și a judecării infracțiunilor comise de către persoanele juridice. Interesele mediului de afaceri și ale statului determină participarea activă a Republicii Moldova în cadrul diverselor organizații internaționale, care promovează cooperarea economi-

că în baza tratatelor internaționale. O parte semnificativă a acestor tratate, ratificate și de către Republica Moldova, a devenit parte integrantă a sistemului juridic național. Multe dintre ele consacără necesitatea reglementării răspunderii penale a persoanelor juridice, precum și a stabilirii procedurilor de urmărire penală și judecare a infracțiunilor comise de acestea în cadrul dreptului intern. Tendința de instituire și reglementare a răspunderii penale a persoanelor juridice este nu doar inevitabilă, ci și în continuă expansiune. Această evoluție este determinată nu doar de creșterea alarmantă a criminalității corporative, ci și de cerințele prevăzute în numeroase instrumente juridice internaționale. Totodată, problematica răspunderii penale și a urmăririi penale a persoanelor juridice a devenit obiect de reglementare pentru diferite organizații internaționale regionale, ceea ce demonstrează interesul crescut față de această instituție juridică. Instituirea răspunderii penale a persoanelor juridice implicate în activități economice cu elemente de extraneitate este determinată, în principal, de procesele economice globale și de dezvoltarea accelerată a relațiilor de piață. Toate cele menționate impun o analiză profundă, substanțială și cuprinzătoare, în vederea dezvoltării unei noi abordări privind natura juridică și importanța instituției urmăririi penale și a judecării infracțiunilor comise de persoanele juridice.

Scopul lucrării constă în analiza aprofundată și sistematică a specificului urmăririi penale și judecării cauzelor privind infracțiunile săvârșite de către persoanele juridice, prin prisma abordărilor teoretice, practice și normative, în vederea identificării deficiențelor existente și propunerii unor soluții legislative și procedurale eficiente pentru îmbunătățirea cadrului juridic procesual-penal din Republica Moldova în acest domeniu.

Obiectivele cercetării, trasate în conform scopului propus sunt următoarele:

- analiza stării actuale în domeniul urmăririi penale și judecării cauzelor privind infracțiunile săvârșite de către persoanele juridice, în context național și internațional;
- identificarea și evaluarea premiselor care au condus la instituirea procedurii speciale de urmărire penală și judecare a infracțiunilor comise de către persoanele juridice;
- determinarea locului și specificului procedurii urmăririi penale și judecării acestor cauze în cadrul sistemului procedurilor speciale din procesul penal;
- stabilirea particularităților urmăririi penale în cazul infracțiunilor comise de persoanele juridice;
- identificarea și analiza aspectelor legate de sesizarea organelor de urmărire penală și începerea urmăririi penale în privința persoanelor juridice;
- efectuarea unei analize juridico-formale a normelor de drept procesual penal aplicabile în activitatea de urmărire și judecare a infracțiunilor comise de către persoane juridice;
- caracterizarea statutului procesual-penal al reprezentantului persoanei juridice în procedurile de urmărire și judecare a infracțiunilor;
- catalogarea și evidențierea particularităților aplicării măsurilor pre-

ventive în raport cu persoanele juridice;

- analiza specificului probatoriului în cauzele penale privind persoanele juridice;

- expunerea particularităților efectuării unor acțiuni de urmărire penală în dosarele ce vizează persoanele juridice și ale examinării lor în instanța de fond;

- formularea unor propuneri și recomandări fundamentate pentru perfecționarea legislației procesual-penale, cu accent pe procedura de urmărire și judecare a infracțiunilor comise de către persoanele juridice.

Ipoteza de cercetare derivă din faptul că reglementarea incompletă și aplicarea neunitară a procedurii speciale de urmărire penală și judecare a infracțiunilor săvârșite de persoanele juridice determină dificultăți practice și lacune legislative care afectează eficiența combaterii criminalității corporative, fapt ce impune elaborarea unor soluții normative și procedurale adaptate specificului acestor infracțiuni.

Starea metodologiei de cercetare și justificarea metodelor de cercetare alese. Lucrarea se sprijină pe metoda dialectică universală a cunoașterii științifice, care permite o analiză profundă și complexă a fenomenelor juridice studiate. Complementar, au fost utilizate metode specifice științei dreptului, precum metoda istorică, metoda comparativă, metoda logico-formală, metoda sistemică și metoda gramaticală, care asigură o abordare riguroasă și structurată a temei. Cadrul normativ analizat în lucrare este compus dintr-un complex de acte juridice, ce includ: tratate și convenții internaționale relevante; Constituția Republicii Moldova; legislația penală și procesual-penală națională; hotărâri ale Curții Constituționale și ale Plenului Curții Supreme de Justiție a Republicii Moldova; ordine emise de Procurorul General al Republicii Moldova; acte normative care reglementează activitatea unor structuri și subdiviziuni implicate în urmărirea penală a cauzelor referitoare la persoanele juridice. De asemenea, pentru o perspectivă comparativă și o înțelegere mai amplă a problematicii, au fost studiate prevederi relevante din legislațiile procesual-penale ale unor state.

Baza empirică a cercetării este fundamentată pe examinarea practicii judiciare relevante, atât la nivelul instanțelor naționale (din Republica Moldova și România), cât și prin raportare la reperele jurisprudențiale conturate de Curtea Constituțională și de Curtea Europeană a Drepturilor Omului.

Problema științifică de importanță majoră, soluționată în cadrul cercetării constă în identificarea și fundamentarea unui cadru normativ și procedural coerent, eficient și compatibil cu principiile fundamentale ale procesului penal, care să reglementeze în mod clar și predictibil particularitățile urmăririi penale și ale judecării cauzelor penale în care persoana juridică are calitatea de subiect al răspunderii penale.

Noutatea științifică a lucrării este susținută de realizarea unei analize complexe și integrate a fazei de urmărire penală și a procedurii de judecată în cauzele ce vizează infracțiunile comise de persoanele juridice, acestea fiind abordate ca o procedură autonomă, cu caracter special, în cadrul procesului penal din Republica Moldova și din România. Cercetarea propune o

perspectivă inovatoare asupra modalității de aplicare a normelor procesual-penale în raport cu această categorie de cauze penale, în contextul unor reglementări aflate într-un proces continuu de evoluție. Totodată, studiul a facilitat identificarea premiselor care au determinat instituționalizarea răspunderii penale a persoanelor juridice, precum și evidențierea particularităților de natură normativă și funcțională ce caracterizează reglementarea urmăririi penale și a judecării în cazul infracțiunilor săvârșite de persoane juridice.

Importanța teoretică și valoarea aplicativă a tezei de doctor rezidă în realizarea unei analize aprofundate, de natură sistemică și coerentă, a dimensiunilor normative și funcționale ale instituției examinate, contribuind în mod substanțial la consolidarea și dezvoltarea cadrului doctrinar al acestui domeniu al procesului penal. Prin demersul analitic întreprins și prin concluziile formulate, cercetarea conturează un cadru conceptual pertinent, apt să susțină evoluția ulterioară a investigațiilor științifice în acest domeniu. Aspectele teoretice relevate sunt susceptibile de a genera dezbateri științifice constructive și de a stimula elaborarea unor studii viitoare orientate spre aprofundarea regimului juridic al urmăririi penale și judecării infracțiunilor săvârșite de persoanele juridice. În acest mod, lucrarea contribuie la diversificarea și îmbogățirea literaturii de specialitate, precum și la configurarea unui discurs doctrinar coerent în jurul unei problematice emergente. Sub aspect practic, rezultatele cercetării pot fi valorificate de către organele de urmărire penală și instanțele de judecată în activitatea de cercetare și soluționare a cauzelor penale ce implică persoane juridice. De asemenea, contribuțiile aduse prin această lucrare pot servi drept suport pentru optimizarea cadrului normativ procesual-penal din domeniul vizat. Nu în ultimul rând, teza de doctor se poate constitui într-un instrument didactic valoros în cadrul instituțiilor de învățământ superior cu profil juridic și economic, atât pentru activitatea didactică, cât și pentru formarea și perfecționarea profesională a specialiștilor din domeniu.

Aprobarea rezultatelor. Rezultatele fundamentale ale cercetării, concluziile formulate și recomandările din cadrul tezei de doctor au fost supuse unui proces riguros de dezbateri științifice în cadrul mai multor manifestări academice naționale și internaționale, bucurându-se de recunoaștere și apreciere din partea comunității științifice.

Publicațiile la tema tezei. La tema tezei de doctorat au fost publicate 10 lucrări științifice.

Volumul și structura tezei: 292 pagini text de bază ce cuprind: introducere, capitole (patru), concluzii generale și recomandări, bibliografie din 316 titluri, anexe.

Cuvinte-cheie: persoană juridică, răspundere penală, urmărire penală, examinare în fond, reprezentare, citare, competență, măsuri preventive, probatoriu, infracțiune, acord judiciar, ședința preliminară, cercetare judecătorească, sentință.

CONȚINUTUL TEZEI

Lucrarea este elaborată într-un volum adecvat cerințelor științifice și academice specifice domeniului de cercetare. Conținutul acesteia este structurat și determinat în mod coerent de scopul și obiectivele formulate ale tezei.

Primul Capitol „Analiza situației în domeniul urmării penale și judecării cauzelor privind infracțiunile săvârșite de către persoane juridice” cuprinde următoarele paragrafe: 1.1. Analiza cercetărilor realizate la tema tezei în Republica Moldova; 1.2. Analiza materialelor științifice la tema lucrării, publicate în alte state; 1.3. Concluzii la Capitolul 1.

Capitolul I oferă o analiză sistematică a literaturii științifice publicate atât în Republica Moldova, cât și în alte state, referitoare la particularitățile urmării penale și judecării infracțiunilor săvârșite de persoanele juridice. Studiul surselor bibliografice este realizat în ordine cronologică, ținând cont de valoarea și contribuția fiecărei lucrări în domeniu. Specială atenție a fost acordată lucrărilor elaborate în România, Federația Rusă și în alte state, evidențându-se profunzimea și complexitatea recomandărilor teoretico-practice privind procedura penală aplicabilă persoanelor juridice.

Capitolul doi – „Generalități privind urmărirea și judecarea infracțiunilor săvârșite de către persoanele juridice” - este constituit din cinci paragrafe:

Primul paragraf al acestui Capitol (2.1. *Răspunderea penală a persoanelor juridice: fundamente normative și mecanisme de realizare*) analizează distincția dintre aspirațiile teoretice privind răspunderea penală a persoanelor juridice și modul în care acestea se reflectă în practica juridică. Aici menționăm că persoana juridică reprezintă rezultatul unui raport juridic de natură specifică, care presupune recunoașterea unei entități colective ca subiect de drept distinct. Această construcție juridică este de o complexitate considerabilă, întrucât implică nu doar reguli și principii din sfera dreptului civil – unde are loc consacarea sa tradițională –, ci și interferențe importante cu alte ramuri ale dreptului, inclusiv dreptul penal, dreptul procesual penal, dreptul fiscal și dreptul administrativ. Recunoașterea capacității de a răspunde juridic, inclusiv penal, impune o analiză nuanțată asupra modului în care se structurează voința colectivă, răspunderea instituțională și relația cu sistemul normativ. Aplicarea unor proceduri penale adaptate, (*prezum acordul judiciar de interes public – n.n.*), reflectă efortul legislativ de a corela specificul persoanei juridice cu exigențele procesului penal modern¹. În contextul evoluției economice și juridice globale, susține A. Gurghiș, „... fenomenul infracțional asociat persoanelor juridice a căpătat o amploare semnificativă, care a generat situații fără precedent, inclusiv în Republica Moldova. Această temă devine tot mai relevantă în peisajul juridic național,

1 УШНИЦКИЙ, Р. Р. Сущность юридического лица и основания его уголовно-правовой ответственности. В: *Теоретико-прикладные аспекты формирования института уголовного преследования юридических лиц*: Материалы Всерос. науч.-практ. конф., г. Новосибирск, 19 фев., 2015 г., Новосибирск : Изд. СибАГС, 2015, с. 225-233. ISBN 978-5-8036-0665-9, с. 225.

având în vedere impactul economic și social al activităților ilicite desfășurate de entități juridice².

Paragraful 2.2. *Premisele reglementării urmăririi și judecării infracțiunilor săvârșite de către persoanele juridice în sistemul procedurilor speciale*, evidențiază condițiile istorice, economice și juridice care au condus la apariția unor proceduri speciale dedicate urmăririi și judecării infracțiunilor comise de persoane juridice. Transformările sociale și juridice promovate de state influențează în mod direct evoluția modului de viață al societății, generând, implicit, schimbări și în sfera fenomenului infracțional. În acest context, criminalitatea nu doar că se intensifică la nivel global, dar își diversifică și formele de manifestare, inclusiv prin implicarea tot mai frecventă a persoanelor juridice sau prin săvârșirea de infracțiuni în beneficiul acestora. O asemenea evoluție marchează consolidarea unui nou subiect al infracțiunii - persoana juridică. Prin urmare, reacția statului și a societății la acest tip de criminalitate devine tot mai dificilă, impunând identificarea unor mecanisme eficiente de prevenire și combatere³.

Următorul paragraf, 2.3., *Procedura de urmărire și judecare a infracțiunilor săvârșite de către persoanele juridice în sistemul procedurilor speciale ale procesului penal* oferă o expunere detaliată asupra etapelor procesuale specifice ce guvernează urmărirea penală și judecarea cauzelor penale în care sunt implicate persoane juridice. Sub influența schimbărilor sociale și juridice din societate, stilul de viață se modifică, fapt ce determină și transformări în profilul criminalității. În ultimii ani, se constată o creștere îngrijorătoare a numărului de infracțiuni la nivel global, inclusiv a celor comise în interesul sau cu implicarea persoanelor juridice. Or, combaterea infracțiunilor săvârșite de către aceste entități reprezintă o provocare majoră pentru stat și societate. De aceea, această temă este intens analizată atât de specialiștii în științele juridice, cât și de autoritățile legislative, executive și judiciare⁴. Infracționalitatea persoanelor juridice agravează nivelul criminalității generale în societate, favorizând dezvoltarea unor fenomene socialmente periculoase precum corupția, terorismul și criminalitatea organizată etc.⁵.

În paragraful 2.4., intitulat *Reprezentarea persoanelor juridice și specificul asistenței juridice în cauzele penale privind persoanele juridice* se abordează problema reprezentării juridice a persoanelor juridice în cadrul pro-

² GURGHÎȘ, A. *Procedura privind urmărirea penală și judecarea cauzelor în cazul săvârșirii infracțiunilor de persoanele juridice*. Teză de doctor în drept. Chișinău, 2024. 244 p., p. 9.

³ ЛЕБЕДЕВ, Н. Ю. Процессуальная самостоятельность следователя – гарантия обеспечения прав участников уголовного процесса. В: *Уголовно-процессуальные и криминалистические чтения на Алтае: Материалы ежегодной межрег. науч.-практ. конф., посвященной памяти заслуженного юриста РФ, доктора юридических наук, профессора Е. Н. Тихонова*. Барнаул, 2008, с. 196-198. ISBN 978-5-7904-0775-8, с. 196-198.

⁴ *Ibidem*, p. 196-198.

⁵ ВЕРЧЕНКО, Н. И. Экономические предпосылки распространения коррупционных преступлений. В: *Актуальные проблемы уголовной политики Российской Федерации: Материалы междунар. науч.-практ. конф.* Омск : Омская Юридическая Академия, 2013, с. 66-71. ISBN 978-5-98065-109-1, с. 66.

cesului penal, evidențiind atât particularitățile mandatului reprezentanților legali, cât și importanța asistenței juridice specializate. Se discută modalitățile prin care persoanele juridice pot fi reprezentate în mod eficient și legal în fața organelor judiciare și de urmărire penală, ținând cont de complexitatea cauzelor și de interesele distincte ale persoanelor juridice. În acest context, pentru asigurarea desfășurării corespunzătoare a procesului penal, doctrina de specialitate subliniază necesitatea participării directe a părților la anumite acte procedurale. În mod obișnuit, prezența personală a acestora este obligatorie; în situațiile în care acest lucru nu este posibil sau dorit, legea prevede posibilitatea desemnării unui reprezentant⁶.

Paragraful final (2.5. *Concluzii la Capitolul 2*) sintetizează principalele constatări ale capitolului, evidențiind complexitatea și specificitatea instituției urmăririi și judecării infracțiunilor comise de persoanele juridice.

Capitolul al treilea, cu genericul „Începerea și efectuarea urmăririi penale în cazul infracțiunilor săvârșite de către persoanele juridice” include șapte paragrafe.

Paragraful 3.1., intitulat *Competența procesuală în cazul infracțiunilor săvârșite de către persoanele juridice* examinează cadrul legal ce stabilește autoritățile și organele competente pentru exercitarea urmăririi penale în cauzele ce implică persoane juridice. Deși legislația operează cu noțiunile de „competență” și termeni asociați precum „competent” și „împuternicit”, Codul de procedură penală⁷ nu le definește explicit în cadrul noțiunilor fundamentale. În prezent, interpretările doctrinare privind conceptul de „competență” și limitele exercitării acesteia variază semnificativ, incluzând aspecte legate de drepturi și obligații, atribuții, jurisdicție și sfera de activitate. Această situație este agravată de utilizarea neuniformă a acestor termeni în diverse acte normative. Definirea corectă, atât legislativă, cât și teoretică, a conceptului de „competență” este esențială pentru orientarea eficientă a procesului de perfecționare a atribuțiilor organelor de stat și ale celor responsabile cu desfășurarea urmăririi penale, precum și cu examinarea și soluționarea cauzelor penale⁸. Competența organelor de drept în cauzele penale ce implică persoane juridice este determinată printr-un complex de criterii materiale, teritoriale și funcționale, adaptate specificului infracțiunilor săvârșite de aceste entități.

În următoarea secțiune (3.2. *Sesizarea organului de urmărire penală și începerea urmăririi penale în cazul infracțiunilor săvârșite de persoane juridice*) sunt examinate modalitățile și condițiile prin care se inițiază oficial urmărirea penală, inclusiv criteriile pentru sesizarea organelor de urmărire penală. Instituția sesizării organelor de drept despre faptele ilicite comise de

⁶ NEAGU, I. *Tratat de procedură penală. Partea generală*. București: Ed. Universul Juridic, 2010. 709 p. ISBN 978-973-127-224-5, p. 125; ILIE, A.-R. *Angajarea răspunderii penale a persoanei juridice*. București : Ed. C. H. BECK, 2011. 380 p. ISBN 978-973-115-977-5, p. 303.

⁷ *Codul de procedură penală al Republicii Moldova*. Legea Republicii Moldova nr.122-XV din 14 martie 2003. Monitorul Oficial, 2003, nr.104-110. În vigoare din 12 iunie 2003.

⁸ МЕРЛАКОВ, Д. С. *Уголовно-процессуальная компетенция субъектов, ведущих досудебное производство*: Автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Омск, 2023. 24 с., с. 3-4.

persoanele juridice reprezintă, ca și în cazul persoanelor fizice, „...punctul de începere a procesului care se poate finaliza cu atragerea lor la răspundere penală”⁹. Potrivit opiniei exprimate de Budăi R., „Nu există particularități procedurale în ceea ce privește sesizarea organelor de urmărire penală în cauzele care implică persoane juridice ca autori ai infracțiunii. Cu toate acestea, cadrul normativ prevede o obligație expresă în sarcina persoanelor care exercită funcții de conducere sau atribuții de control în cadrul persoanelor juridice. Astfel, în măsura în care aceste persoane iau cunoștință, în exercitarea atribuțiilor de serviciu, de comiterea unei infracțiuni pentru care acțiunea penală se declanșează din oficiu, ele au obligația legală de a sesiza de îndată organul de urmărire penală și de a dispune măsuri de conservare a probelor, a urmelor infracțiunii și a corpurilor delictive. Prin urmare, obligația de sesizare a organelor judiciare nu este condiționată de natura persoanei care a săvârșit fapta (fizică sau juridică), ci derivă din poziția funcțională a celui care ia act de existența infracțiunii”¹⁰. Doctrina juridică subliniază că și în cazul persoanelor juridice, informațiile referitoare la infracțiunile comise ori aflate în fază de pregătire sunt adesea aduse la cunoștința organelor de urmărire penală la un interval de timp după săvârșirea faptelor. În vederea declanșării unei reacții penale legale și temeinic fundamentate, se impune existența unor premise obiective și suficiente care să justifice inițierea procesului penal¹¹.

Paragraful 3.3. - *Măsurile preventive aplicate în privința persoanelor juridice* - detaliază tipurile de măsuri preventive ce pot fi dispuse față de persoanele juridice, scopul acestora și condițiile legale pentru aplicare. În opinia lui Gh. Mateuț, „natura distinctă a persoanei juridice – susceptibilă la reorganizări, transformări sau chiar la încetarea existenței – impune aplicarea unor măsuri preventive speciale, adecvate acestei realități. Aceste măsuri constituie o procedură derogatorie de la dreptul comun, dar se supun, în același timp, exigențelor generale prevăzute de legislația procesuală penală în materia măsurilor preventive”¹². Legea stabilește măsuri preventive speciale pentru persoanele juridice trase la răspundere penală, distincte de măsurile preventive ce pot fi luate în privința învinuitorilor și inculpaților

⁹ DUMITRESCU, F.-G. Particularitățile sesizării organelor de urmărire penală în cazul infracțiunilor comise de persoane juridice. In: *Tradiție și inovare în cercetarea științifică: Materialele Conf. șt. cu particip. intern.*, Ediția a 10-a, 8 oct. 2021. Bălți, 2022, vol. II, pp. 106-113. ISBN 978-9975-50-272-6. Disponibil: https://ibn.idsi.md/vizualizare_articol/159432# [accesat 2025-08-23], p. 111.

¹⁰ BUDĂI, R. Efectuarea urmăririi penale față de spitale în cazul săvârșirii unor infracțiuni contra vieții ori contra integrității corporale sau sănătății. În: *Răspunderea penală a persoanei juridice*. Coord.: A.-R. TRANDAFIR, G.-A. LAZAR. București : Ed. Solomon, 2021, pp. 221-247. ISBN 978-606-9628-03-4, p. 238.

¹¹ Учебник уголовного процесса. Под ред. А. С. КОБЛИКОВА. Москва : Спарк, 1995. 382 с. ISBN 5-87143-037-6, с. 131.

¹² MATEUȚ, Gh. *Tratat de procedură penală. Partea generală*. Vol. II. Ed. C. H. BECK. București, 2012. 915 p. ISBN 978-973-115-252-3, p. 695; MATEUȚ, Gh. *Procedură penală. Partea specială*. București: Ed. Universul Juridic, 2024. 1158 p. ISBN 978-606-39-0394-6, p. 914.

persoane fizice¹³. Măsurile preventive aplicabile persoanelor juridice au, prin natura și conținutul lor, rolul de a asigura conservarea personalității juridice și protejarea patrimoniului entității inculpate, astfel încât, la finalul procesului penal, aplicarea unei eventuale pedepse să nu fie lipsită de eficiență ori imposibil de executat¹⁴.

Urmărirea bunurilor infracționale și aplicarea măsurilor asigurătorii în privința persoanelor juridice și punerea bunurilor persoanei juridice sub sechestru sunt analizate în paragraful 3.4. Această parte analizează procedurile prin care bunurile persoanei juridice implicate în infracțiuni pot fi urmărite, identificate și asigurate pentru garantarea reparării prejudiciilor. Se explică mecanismele de punere sub sechestru a bunurilor, condițiile și efectele acestora în cadrul procedurii penale. Or, procesul de recuperare a bunurilor infracționale este unul etapizat, riguros reglementat și orientat spre asigurarea eficienței măsurilor de confiscare și reparare a prejudiciilor cauzate prin infracțiuni. Tot aici se menționează următoarele: cadrul legislativ procesual-penal prevede posibilitatea aplicării *măsurilor asigurătorii* și în privința persoanei juridice, fie ca „demers” distinct, fie ca măsură complementară celor preventive, având drept scop asigurarea confiscării speciale, repararea prejudiciului cauzat prin săvârșirea infracțiunii sau garantarea executării sancțiunii amenzii în ipoteza în care aceasta este dispusă ca pedeapsă. Potrivit opiniei exprimate de I. Neagu, „măsurile asigurătorii constituie măsuri procesuale de natură reală, având ca efect principal indisponibilizarea bunurilor ce aparțin învinutului, inculpatului sau părții responsabile civilmente. Necesitatea lor derivă din riscul ca, pe parcursul desfășurării procesului penal, până la pronunțarea unei hotărâri definitive, persoanele vizate să înstrăineze bunurile deținute, ceea ce ar putea conduce la imposibilitatea reparării prejudiciului, din cauza insolabilității acestora”¹⁵. Gr. Theodoru consideră că „Măsurile asigurătorii au drept scop asigurarea confiscării speciale ori extinse, garantarea executării pedepsei amenzii sau a cheltuielilor judiciare, precum și repararea prejudiciului cauzat prin săvârșirea infracțiunii”¹⁶.

*Punerea bunurilor persoanei juridice sub sechestru reprezintă o măsură asigurătorie fundamentală în cadrul procesului penal, menită să prevină sustragerea sau diminuarea patrimoniului afectat de infracțiuni. Procedura aplicării sechestrului este identică, atât în cazul persoanei juridice, cât și în cel al persoanei fizice*¹⁷.

În paragraful 3.5., denumit *Specificul probatoriului, particularitățile efectuării acțiunilor de urmărire penală și a terminării urmăririi penale în cazul*

¹³ THEODORU, Gr. *Tratat de drept procesual penal*. București : Ed. Hamangiu, 2013. 879 p. ISBN 978-606-522-441-4, p. 819.

¹⁴ LAZĂR, G.-A. *Sistemul sancționator aplicabil persoanelor juridice*. București : Ed. Universul Juridic, 2021. 496 p. ISBN 978-606-39-0824-8, p. 37.

¹⁵ NEAGU, I. *Op. cit.*, p. 622.

¹⁶ THEODORU, Gr. *Tratat de drept procesual penal*. București: Ed. Hamangiu, 2008. 1080 p. ISBN 978-973-1836-86-7, p. 489.

¹⁷ JURMA, A. *Persoana juridică - subiect al răspunderii penale*. București : Ed. C. H. BECK, 2010. 287 p. ISBN 978-973-115-738-2, p. 225-226.

infracțiunilor săvârșite de către persoanele juridice sunt abordate modalitățile de administrare a probelor și particularitățile desfășurării acțiunilor de urmărire penală specifice cauzelor ce implică persoane juridice. Referindu-se la particularitățile probatorului în cauzele penale privind persoanele juridice, autoarea *Lefterache L. V.* susține următoarele: „Criminalitatea persoanelor juridice poate avea un caracter transnațional. În acest context, scopul unui model probatoriu, alături de standardizarea investigației, este acela de a identifica elementele care compun vinovăția, astfel încât instrumentele procesual-penale utilizate să poată fi aplicabile în sisteme de drept diferite”¹⁸. În opinia lui *Budăi R.*, „Administrarea probatorului reprezintă etapa esențială a urmăririi penale, întrucât, în funcție de probele existente la dosar, se va decide fie trimiterea în judecată a persoanei juridice, fie clasarea cauzei în ceea ce o privește”¹⁹. În alt registru s-a reținut și faptul că analiza aspectelor și particularităților referitoare la *terminarea urmăririi penale și trimiterea în judecată a cauzei* în care este implicată o persoană juridică devine esențială pentru asigurarea unei justiții eficiente și echitabile. Autoarea *Smeșcova L. V.* subliniază că „Particularitățile terminării urmăririi penale în ceea ce privește persoanele juridice se reflectă printr-o diversitate de forme și soluții procesuale, care pot fi dispuse de către organul de urmărire penală, în funcție de circumstanțele concrete ale cauzei”²⁰.

Paragraful 3.6. Încheierea acordului judiciar de interes public în cadrul urmăririi penale. Secțiunea descrie conceptul și aplicabilitatea acordului judiciar de interes public ca instrument procedural specific în cazul persoanelor juridice. Potrivit opiniei exprimate de *Zolotuhina L.*, „În evoluția gândirii politico-juridice se remarcă o dezvoltare treptată a conceptului de „interese publice”, acest demers intelectual fiind marcat de eforturile gânditorilor din diferite epoci de a analiza raportul dintre interesele publice și cele private, în căutarea unui echilibru optim între acestea”²¹. Autoarea *Pavel-Guzun I.* subliniază că „...această procedură, deși are un caracter limitat prin faptul că se aplică exclusiv persoanelor juridice, joacă un rol semnificativ în cadrul sistemului de justiție, urmărind atât simplificarea și eficientizarea procesului judiciar, cât și oferirea unui avantaj concret persoanei juridice, care poate

¹⁸ LEFTERACHE, L. V. Analiza elementelor de probatoriu asupra vinovăției persoanei juridice în cauzele penale. Veriga lipsă. Evoluția practicii judiciare. În: *Răspunderea penală a persoanei juridice*. Coord.: A.-R. TRANDAFIR, G.-A. LAZAR. București : Ed. Solomon, 2021, pp. 111-112. ISBN 978-606-9628-03-4, p. 111-112.

¹⁹ BUDĂI, R. *Op. cit.*, p. 242.

²⁰ СМЕШКОВА, Л. В. О перспективах законодательной регламентации осуществления уголовного преследования в отношении юридических лиц. В: *Теоретико-прикладные аспекты формирования института уголовного преследования юридических лиц* : Материалы Всерос. науч.-практ. конф., г. Новосибирск, 19 февраля, 2015 г. Новосибирск : СибАГС, 2015, с. 209-216. ISBN 978-5-8036-0665-9, с. 213.

²¹ ЗОЛОТУХИНА, Л. «Публичный интерес» как административно-правовая категория в истории политико-правовой мысли. *Legea și Viața*. 2019, nr. 8/2(332), pp. 42-46. ISSN 2587-4365. Режим доступа: https://ibn.idsi.md/ru/vizualizare_articol/83514# [дата обращения 2025-08-10], p. 45.

beneficia de renunțarea procurorului la trimiterea cauzei în instanță²². În același context, remarcăm și observațiile lui A. Gurghiș, care subliniază că „Prin instituirea acestei proceduri speciale, persoanele juridice învinovățite de comiterea unei infracțiuni pot încheia o tranzacție cu procurorul, în temeiul căreia sunt eliberate condiționat de răspundere penală. În acest mod, persoana juridică dobândește o poziție activă în determinarea soluției privind terminarea urmăririi penale și trimiterea cauzei în instanță, sau, după caz, chiar încetarea urmăririi penale în privința sa”²³.

Concluziile la Capitolul 3, reflectate în paragraful final (3.7) sintetizează principalele aspecte discutate, evidențiind complexitatea și specificitatea etapelor procesuale legate de începerea și efectuarea urmăririi penale în cazul infracțiunilor comise de persoanele juridice.

Capitolul 4, intitulat „Examinarea în instanța de judecată a cauzelor penale privind infracțiunile comise de către persoanele juridice”, realizează, prin conținutul său, o cercetare a mai multor compartimente. În paragraful 4.1. *Garanțiile procesual-penale și condițiile generale ale examinării în instanța de judecată a cauzelor privind infracțiunile săvârșite de persoane juridice* este analizat cadrul juridic ce asigură respectarea drepturilor procesuale ale părților implicate în judecarea cauzelor penale cu persoane juridice.

Tragerea la răspundere penală a persoanelor juridice se face pe baze generale, aceasta are un șir de particularități față de răspunderea penală a persoanei fizice. Acest specific, după cum se menționează în unele surse doctrinare, „Determină existența unor reguli speciale de procedură aplicabile în cazul instrumentării unui dosar penal împotriva persoanelor juridice”²⁴. Judecata în primă instanță constituie etapa inițială și indispensabilă a procesului de judecată, reprezentând o condiție esențială pentru realizarea actului de justiție²⁵. Fără parcurgerea acestei faze, înfăptuirea justiției nu poate avea loc în mod legitim. Iu. Sedlețchi și D. Milușev afirmă că „Judecarea cauzei

²² PAVEL-GUZUN, I. *Particularitățile probatorului în cadrul procedurilor sumare*: Teză de doctor în drept. Chișinău, 2024. 243 p., p. 88.

²³ GURGHIȘ, A. *Provocările introducerii în legislația procesual-penală a acordului judiciar de interes public*. In: *Revista Institutului Național al Justiției*. 2024, nr. 2 (69), pp. 13-17. ISSN 1857-2405, p. 17. Disponibil: https://www.inj.md/sites/default/files/new/2.RINJ_2_69_2024__site-2.pdf [accesat 2025-08-23].

²⁴ DUMITRESCU, F.-G. *Unele reflecții de ordin teoretico-practic privind procedura de urmărire și judecare a infracțiunilor comise de persoanele juridice*. In: *Realități și perspective ale învățământului juridic național*: Culegere de comunicări ale Conf. șt. naț. cu particip. intern., 01-02 oct. 2019. Chișinău, 2020, vol. II, pp. 564-575. ISBN 978-9975-149-88-4 [online] [accesat 23.02.2023]. Disponibil: https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/564-574.pdf, p. 572; DUMITRESCU, F.-G. *Urmărirea penală și judecarea cauzelor privind infracțiunile săvârșite de persoane juridice în sistemul procedurilor speciale*. In: *Particularitățile adaptării legislației Republicii Moldova și Ucrainei la legislația Uniunii Europene*: Culegere de comunicări ale Conf. intern. șt.-practice, 01-02 noiemb., 2019. Chișinău, 2019. Chișinău: Tipografia Cetatea de Sus, 2019, pp. 207-213. Disponibil: https://ibn.idsi.md/ro/vizualizare_articol/152474# [accesat 2025-08-23], p. 211.

²⁵ ȚONCU, S. *Judecata pe baza probelor administrate în faza de urmărire penală*: Teză de doctor în drept. Chișinău, 2019. 187 p., p. 126. Disponibil: http://www.cnaa.md/files/theses/2019/55151/sanda_toncu_thesis.pdf [accesat 2025-08-21].

penale constituie o formă procesuală de realizare a justiției penale în cadrul societății și exprimă una dintre funcțiile fundamentale ale statului²⁶. În cazul persoanelor juridice, procedura de judecată se desfășoară în mod identic cu cea aplicabilă inculpaților persoane fizice²⁷. În ceea ce privește persoanele juridice implicate într-o procedură penală, autoarea A. Gurghiș subliniază că „...acestea beneficiază de protecție și din perspectiva CEDO, fiind consacrate o serie de garanții procedurale fundamentale, aplicabile nu doar persoanelor fizice, ci și persoanelor juridice”²⁸.

Ședința preliminară în cauzele penale privind infracțiunile săvârșite de către persoanele juridice reprezintă cel de-al doilea paragraf al acestui Capitol. Aici este tratat rolul și importanța ședinței preliminare, care are ca scop organizarea procesului judiciar, stabilirea obiectului cauzei și soluționarea problemelor procedurale ce pot influența desfășurarea eficientă a procesului. Se accentuează particularitățile ședinței preliminare în contextul infracțiunilor comise de persoane juridice. Astfel, în opinia lui M. Udroui, „Un rol deosebit de important în cadrul ședinței preliminare și al judecării în general îl are soluționarea aspectelor referitoare la măsurile preventive, respectiv menținerea, modificarea, revocarea sau încetarea acestora. Verificarea legalității și temeiniciei acestor măsuri reprezintă o garanție fundamentală a respectării drepturilor procesuale ale părților”²⁹.

Paragraful 4.3. - *Partea pregătitoare a ședinței de judecată în cazul infracțiunilor săvârșite de către persoanele juridice* - detaliază pregătirile procesuale care preced ședința de judecată propriu-zisă. În opinia lui Covalenco E. și Vizdoagă T., „Partea pregătitoare este menită să asigure pentru cercetarea judecătorească și dezbaterile judiciare desfășurarea în strictă concordanță cu prevederile legii, asigurarea termenului rezonabil de judecare și posibilitatea examinării nemijlocit în instanță a probelor acuzării și apărării”³⁰. De asemenea, Covalenco E. și Vizdoagă T. nu trec cu vederea și acțiunile care au loc în cadrul părții pregătitoare a ședinței de judecată³¹.

În următorul paragraf, 4.4., *Particularitățile cercetării judecătorești în cauzele privind persoanele juridice* reținem opinia autorilor Dolea I., Roman

²⁶ SEDLEȚCHI, Iu.; D. MILUȘEV. Unele considerații cu privire la raportul dintre condițiile generale ale judecării cauzei și principiile procesului penal. *Vector European*. 2018, nr. 2, pp. 5-9. ISSN 2345-1106, p. 5. Disponibil: https://ibn.idsi.md/ro/vizualizare_articol/78886# [accesat 10.08.2025].

²⁷ BOROI, Al. și G. NEGRUȚ. *Drept procesual penal*. Ediția a 2-a, revizuită și actualizată. București: Ed. Hamangiu, 2020. 732 p. ISBN 978-606-27-1449-9, p. 648.

²⁸ GURGHİȘ, A. *Procedura privind urmărirea penală și judecarea cauzelor în cazul săvârșirii infracțiunilor de persoanele juridice*. Op. cit., p. 62.

²⁹ UDROIU, M. (coord.). *Codul de procedură penală. Comentariu pe articole*. București: Ed. C. H. BECK, 2015. 1691 p. 978-606-18-0409-2, p. 950.

³⁰ COVALENCO, E. și T. VIZDOAGĂ. *Procedura în fața primei instanțe. Partea pregătitoare a ședinței de judecată*. In: *Manualul judecătorului pentru cauze penale*. Chișinău, 2013, p. 275-288. ISBN 978-9975-53-231-0, p. 275 Disponibil: https://www.inj.md/sites/default/files/Manualul%20judecătorului%20pentru%20cauze%20penale_0.pdf [accesat 2025-08-21].

³¹ *Ibidem*, p. 275-276.

D. și Vizdoagă T., care susțin că, „În situația în care este examinată o cauză privind săvârșirea unei infracțiuni de către o persoană juridică, trebuie respectate toate garanțiile unui proces penal echitabil, inclusiv respectarea etapelor procedurale ale judecății, asigurarea drepturilor și mecanismelor conferite reprezentantului legal, precum și participarea apărătorului și, după caz, a traducătorului. Totodată, a fost adusă în discuție problema necesității acordării aceleiași grad de protecție procesuală penală persoanei juridice, precum celei fizice”³². Autorul M. Udroiu susține că modul de desfășurare a cercetării judecătorești, (inclusiv în cauzele privind infracțiunile săvârșite de persoanele juridice), este determinat de poziția adoptată de inculpat cu privire la această etapă, respectiv alegerea între procedura de drept comun și procedura abreviată a recunoașterii învinuirii”³³. Un alt aspect pe care îl analizăm ține nu doar de specificul examinării cauzelor cu privire la infracțiunile săvârșite de persoanele juridice în procedura generală (comună), ci și în cadrul unor proceduri sumare.

Paragraful 4.5. *Dezbaterile judiciare, ultimul cuvânt al inculpatului, deliberarea și pronunțarea sentinței în cauzele privind infracțiunile săvârșite de către persoanele juridice* descrie etapele finale ale procesului judiciar, de la dezbaterile părților și dreptul inculpatului la ultimul cuvânt, până la deliberarea completului de judecată și pronunțarea sentinței. O atenție sporită acordăm specificului obiectului deliberării în cazul infracțiunilor săvârșite de către persoanele juridice. Cercetătorul N. Volonciu susține că „Dezbaterile judiciare reprezintă acea parte a ședinței de judecată în care se dă cuvântul procurorului și părților, pentru a expune punctul lor de vedere în legătură cu situația de fapt și de drept rezultată din cercetarea judecătorească, precum și în legătură cu orice altă problemă ridicată în cauză”³⁴. Covalenco E. și Vizdoagă T. menționează că „Dezbaterile judiciare constituie o activitate procesuală specifică etapei judecății, care constă în susținerea unor expuneri și formularea de concluzii, oral și în contradictoriu, în fața instanței, cu privire la obiectul judecății. Prin dezbateri se încheie activitatea complexă și responsabilă desfășurată de instanță și de părți în scopul lămuririi aspectelor și împrejurărilor deduse judecății”³⁵. În ceea ce privește *ultimul cuvânt al inculpatului*, M. Udroiu apreciază că „...acesta oferă posibilitatea inculpatului de a-și exprima atitudinea față de faptele ce îi sunt imputate, față de desfășurarea procesului și față de modul în care privește tragerea la răspundere penală”³⁶. Activitatea de deliberare în cauzele penale cu persoane juridice

³² DOLEA, I. et al. *Drept procesual penal*. Chișinău : Ed. Cartier Juridic, 2005. 960 p. ISBN 9975-79-343-6, p. 745.

³³ UDROIU, M. (coord.). *Op. cit.*, p. 973.

³⁴ VOLONCIU, N. *Tratat de procedură penală. Partea specială*. Vol. II. București, 1998. 517 p. ISBN 973-9131-24-7, p. 211.

³⁵ COVALENCO, E. și T. VIZDOAGĂ. *Procedura în fața primei instanțe. Dezbaterile judiciare*. In: *Manualul judecătorului pentru cauze penale*. Chișinău, 2013, pp. 323-334. ISBN 978-9975-53-231-0, p. 323-324. Disponibil: https://www.inj.md/sites/default/files/Manualul%20judecatorului%20pentru%20cauze%20penale_0.pdf [accesat 2025-08-21].

³⁶ UDROIU, M. (coord.). *Op. cit.*, p. 1022-1023.

presupune o evaluare dublă și complexă. Deliberarea, în opinia lui Covalenco E. și Vîzdoagă T., „...reprezintă un ansamblu de acțiuni prin care instanța, după încheierea dezbaterilor judiciare, procedează la verificarea și evaluarea materialului probator și procedural al cauzei, în vederea formulării unei aprecieri definitive asupra acestuia și a soluției care urmează a fi pronunțată în conflictul de drept penal”³⁷. În acest context, în raport cu cercetarea realizată, susținem pe deplin afirmațiile lui Gordilă N. și Gîrlea A., care subliniază că „Un element specific în examinarea cauzelor privind infracțiunile săvârșite de persoane juridice îl reprezintă obiectul deliberării. Aceasta se datorează particularităților componentelor infracționale, modalităților de comitere a infracțiunilor și dificultăților în stabilirea gradului de vinovăție în cadrul persoanelor juridice”³⁸. Într-un final, pronunțarea sentinței în privința persoanelor juridice trebuie să reflecte un echilibru între finalitatea represivă a sancțiunii penale și specificul subiectului infracțiunii (persoana juridică).

Paragraful final al al Capitolului respectiv (4.6. *Concluzii la Capitolul 4*) sintetizează ideile centrale ale capitolului, subliniind relevanța și complexitatea etapelor procesuale în instanța de fond privind cauzele penale cu persoane juridice.

³⁷ COVALENCO, E. și T. VÎZDOAGĂ. Procedura în fața primei instanțe. Deliberarea și adoptarea sentinței. In: *Manualul judecătorului pentru cauze penale*. Chișinău, 2013, pp. 355-377. ISBN 978-9975-53-231-0, p. 352-353. Disponibil: https://www.inj.md/sites/default/files/Manualul%20judecătorului%20pentru%20cauze%20penale_0.pdf [accesat 2025-08-21].

³⁸ GORDILĂ, N., GÎRLEA, A. Procedura de examinare a infracțiunilor comise de persoanele juridice. In: *Manualul judecătorului pentru cauze penale*. Asociația judecătorilor din Moldova. Chișinău, 2013, pp. 1055-1064. ISBN 978-9975-53-231-0, p. 1064.

CONCLUZII GENERALE ȘI RECOMANDĂRI

Rezultatele științifice obținute în urma cercetărilor desfășurate în cadrul acestei teze de doctorat se materializează în următoarele: **1)** Procedura de urmărire și judecare a infracțiunilor comise de persoanele juridice trebuie analizată ca o instituție complexă a procesului penal (70, pp. 564-575; 71, pp. 207-213; Capitolul 2); **2)** Aspectele de ordin material constituie doar una dintre componentele instituției răspunderii penale a persoanelor juridice. Cu toate acestea, un rol esențial îl au și aspectele procesual-penale, referitoare la atragerea persoanei juridice la răspundere penală (urmărirea penală și judecarea cauzelor în care acestea sunt implicate); (63, pp. 128-135; 66, pp. 172-176; 70, pp. 564-575; 71, pp. 207-213; Capitolul 2); **3)** Procedura de atragere la răspundere penală a persoanei juridice începe odată cu inițierea urmăririi penale împotriva persoanei fizice (sau persoanelor fizice) care a acționat ilegal în interesul sau în numele acesteia; (64, pp. 32-39; 66, pp. 106-113; Capitolul 3); **4)** Procedura de atragere la răspundere penală a unei persoane juridice este distinctă de procedura de efectuare a urmăririi penale. Urmărirea penală reprezintă o etapă esențială și complexă, iar aplicarea corectă a normelor aferente acestei instituții presupune o pregătire profesională riguroasă (64, pp. 32-39; 66, pp. 106-113; Capitolul 3); **5)** În practică, începerea urmăririi penale nu produce efecte directe în ceea ce privește tragerea la răspundere penală a persoanei juridice, întrucât, în această etapă, cercetările se desfășoară *in rem* (64, pp. 32-39; 66, pp. 106-113; 66, pp. 172-176; Capitolul 3); **6)** Conținutul instituției reprezentării în dreptul procesual civil se menține și în dreptul procesual penal. Reprezentanții sunt persoanele împuternicite să participe, în numele și în interesul unei părți, la îndeplinirea actelor procesuale. Reprezentarea poate fi legală sau convențională. Având în vedere specificul procedurii de tragere la răspundere penală a persoanei juridice, legea procesual-penală permite reprezentarea acesteia și prin mandatar desemnat de organul judiciar (65, pp. 168-174; Capitolul 2); **7)** Măsurile preventive aplicabile persoanelor juridice sunt menite să conserve personalitatea juridică și să protejeze patrimoniul acesteia, astfel încât la finalul procesului să poată fi aplicată o sancțiune (69, pp. 43-48; Capitolul 3); **8)** Demonstrarea vinovăției persoanei fizice influențează stabilirea vinovăției persoanei juridice atunci când ea, prin intermediul unei persoane fizice, coordonează, influențează sau organizează comportamentul acesteia. (64, pp. 32-39; Capitolul 3); **9)** Acordul judiciar de interes public, aplicabil în cauzele penale ce vizează persoane juridice, reprezintă un mecanism alternativ de soluționare, orientat spre eficiență, responsabilizare și protejarea interesului public (Capitolul 3); **10)** Examinarea cauzelor penale privind infracțiunile comise de persoane juridice în instanța de judecată trebuie să respecte integral garanțiile procesual-penale fundamentale, aplicabile oricărui subiect de drept, inclusiv persoanei juridice (70, pp. 564-575; Capitolul 4); **11)** Examinarea în instanța de fond a cauzelor privind infracțiunile comise de persoane juridice presupune adaptarea etapelor procesului penal la specificul acestui subiect de drept, cu respectarea deplină a garanțiilor procesuale (Capitolul 4).

Aspectele teoretico-practice abordate în cadrul tezei de doctorat au fost reflectate în următoarele momente: 1) Problematika urmării penale și a judecării infracțiunilor comise de persoanele juridice este una justificată și de actualitate. Pentru o reglementare adecvată, este necesar un model procedural care să asigure compatibilitatea acestei instituții cu principiile fundamentale ale procesului penal; 2) Activitatea unei persoane juridice - de la constituire până la lichidare - implică, în mod inerent, riscuri de natură penală, susceptibile de a produce prejudicii semnificative atât societății, cât și unor persoane determinate; 3) Urmărirea penală și judecarea cauzelor penale în care sunt implicate persoane juridice trebuie realizate cu respectarea strictă a garanțiilor procesual-penale prevăzute de lege, în vederea asigurării unui proces echitabil și legal; 4) Prejudiciile generate de infracțiunile comise de persoanele juridice sunt adesea considerabil mai mari decât cele provocate de infracțiunile săvârșite de persoane fizice; 5) Experiența altor state în domeniul reglementării și aplicării răspunderii penale a persoanelor juridice este relevantă, întrucât oferă repere utile pentru ajustarea cadrului legislativ și a practicii judiciare interne, în baza cercetărilor comparative de drept penal și procesual-penal; 6) Reglementarea coerentă și aplicarea eficientă a instituției răspunderii penale a persoanelor juridice presupune o reconceptualizare a abordărilor clasice privind natura și conținutul raporturilor procesual-penale, în vederea alinierii acestora la realitățile juridice și economice contemporane.

În urma cercetării științifice a subiectului tezei de doctorat, a fost soluționată **problema științifică de importanță majoră**, care rezidă în identificarea și fundamentarea unui cadru normativ și procedural coerent, eficient și compatibil cu principiile fundamentale ale procesului penal, care să reglementeze în mod clar și predictibil particularitățile urmării penale și ale judecării cauzelor penale în care persoana juridică are calitatea de subiect al răspunderii penale. Această problemă științifică de importanță majoră derivă din necesitatea de a armoniza principiile clasice ale dreptului penal și procesual penal - construite în jurul subiectului persoană fizică - cu realitățile juridice, economice și sociale moderne, în care persoana juridică devine un actor semnificativ în raporturile de drept penal și procesual-penal, ea fiind demonstrată prin următoarele **concluzii** elaborate în baza ipotezei de cercetare a tezei de doctor, și anume:

1. Problematika urmării penale și a judecării infracțiunilor săvârșite de către persoanele juridice se dovedește a fi pe deplin justificată și de actualitate. O abordare adecvată a acestei chestiuni presupune elaborarea unui model normativ și practic coerent, care să permită integrarea instituției urmării și judecării infracțiunilor săvârșite de către persoanele juridice în cadrul procesului penal fără a perturba echilibrul intern al acestuia, respectiv fără a compromite coerența principiilor fundamentale și a mecanismelor procedurale care stau la baza funcționării sale.

2. Valorificarea experienței altor state în materie de urmărire penală și judecare a infracțiunilor comise de către persoanele juridice se dovedește a fi deosebit de relevantă, întrucât oferă repere valoroase pentru perfecționa-

rea cadrului normativ și a practicii judiciare interne.

3. Instituirea unor proceduri specifice de urmărire penală și judecare a infracțiunilor comise de persoanele juridice stimulează adoptarea de către acestea a unor mecanisme interne de control corporativ sporit asupra persoanelor care dețin funcții de conducere, contribuind astfel la prevenirea eficientă a comportamentelor infracționale în cadrul entităților juridice.

4. Având în vedere particularitățile specifice angajării răspunderii penale a persoanei juridice, legiuitorul a optat pentru instituirea unor norme procesual-penale distincte aplicabile acestei categorii de subiecți. Procedura privind tragerea la răspundere penală a persoanei juridice se înscrie în sfera procedurilor speciale și are caracter derogatoriu față de cadrul procesual penal general.

5. În calitate de apărător în cauzele penale ce privesc infracțiunile săvârșite de persoanele juridice, poate figura exclusiv avocatul. Spre deosebire de reprezentantul legal, participarea avocatului nu este obligatorie, iar legislația nu impune o limită privind numărul de avocați care pot interveni în aceste cauze.

6. Este necesară o distincție clară între atribuțiile avocatului desemnat ca mandatar al persoanei juridice pentru reprezentarea acesteia în justiție și cele ale avocatului care exercită rolul de apărător în același proces. În primul caz, avocatul, în calitate de mandatar, îl înlocuiește practic pe reprezentantul legal și asigură prezența „personală” a persoanei juridice în fața organelor judiciare. În al doilea caz, avocatul acționează conform dispozițiilor privind asistența juridică a învinutului sau inculpatului, oferind consiliere, clarificări și intervenții specializate în drept.

7. Procedura de tragere la răspundere penală a persoanei juridice este declanșată prin inițierea urmăririi penale în privința persoanei fizice (sau a persoanelor fizice) care a săvârșit faptele ilegale în numele ori în interesul persoanei juridice. Astfel, răspunderea penală a entității juridice este subordonată constatării unui comportament infracțional al unei persoane fizice care acționează în cadrul raporturilor sale cu aceasta.

8. Cumularea simultană a calității de parte vătămată și bănuît în cursul urmăririi penale este posibilă doar în situația în care în cadrul aceluiași dosar sunt investigate două fapte conexe, iar pentru una dintre acestea persoana juridică dobândește calitatea de bănuît, iar pentru cealaltă - calitatea de parte vătămată.

9. Considerăm necesară o reglementare expresă și explicită a respectării principiilor necesității și proporționalității în aplicarea măsurilor preventive față de persoanele juridice. O astfel de clarificare ar limita riscul unor interpretări extensibile ale acestor condiții și ar reafirma „suspiciunea rezonabilă” drept premisă fundamentală pentru dispunerea măsurilor preventive, asigurând astfel o desfășurare echitabilă și corectă a procesului penal. Nerespectarea riguroasă și conștientă a cerințelor de necesitate și proporționalitate în aplicarea măsurilor preventive față de persoanele juridice generează riscul unor măsuri procesual-penale excesive și nejustificate, afectând astfel echilibrul și corectitudinea procedurii penale.

10. Este necesară o reconfigurare substanțială a interdicției privind efectuarea unor operațiuni patrimoniale specifice, susceptibile de a conduce la diminuarea semnificativă a activului patrimonial sau la insolvența persoanei juridice, inclusiv prin comasarea acesteia cu interdicția de a încheia anumite acte juridice, limitând însă aplicabilitatea exclusiv la actele cu caracter fraudulos. Se impune comasarea măsurilor preventive constând în interzicerea unor operațiuni patrimoniale și a unor acte juridice specifice într-o singură măsură preventivă, însoțită de garanții adecvate împotriva arbitrariului. Această măsură ar trebui să vizeze exclusiv actele juridice patrimoniale cu caracter (și) fraudulos, pentru a asigura un echilibru între necesitatea protejării interesului public și respectarea drepturilor fundamentale ale persoanei juridice.

11. În cadrul cercetării faptelor infracționale atribuite persoanelor juridice, obiectul probatoriului trebuie să includă, în mod necesar, și stabilirea următoarelor circumstanțe esențiale: a) identificarea persoanei sau persoanelor care au comis infracțiunea în numele ori în interesul persoanei juridice; b) determinarea motivului și scopului urmărit prin comiterea faptei; c) existența unor complici, precum și delimitarea clară a contribuției fiecăruia la realizarea activității infracționale.

12. Particularitățile efectuării acțiunilor de urmărire penală în cazul persoanelor juridice decurg din specificul acestui subiect procesual, impunând adaptarea metodelor de investigare penală la structura organizațională, la fluxul decizional și la responsabilitatea colectivă. Astfel, organele de urmărire penală trebuie să vizeze nu doar identificarea faptei ilicite, ci și delimitarea precisă a deciziilor, acțiunilor sau inacțiunilor reprezentanților legali ori factorilor de conducere, în vederea stabilirii legăturii cauzale dintre conduita acestora și persoana juridică, ca titular al răspunderii penale.

13. Incluzerea și reglementarea acordului judiciar de interes public în procesul penal al Republicii Moldova marchează un pas important în alinierea sistemului procesual penal național la tendințele moderne de responsabilizare a persoanelor juridice, cu accent pe cooperare, repararea prejudiciului și eficiența procedurilor judiciare.

14. În contextul judecării unei cauze penale care are ca obiect infracțiuni imputate unei persoane juridice, se impune respectarea tuturor exigențelor unui proces echitabil, conform standardelor naționale și internaționale. Aceasta presupune parcurgerea riguroasă a etapelor procesuale, garantarea drepturilor procesuale ale reprezentantului legal al persoanei juridice, participarea efectivă a apărătorului și asigurarea asistenței unui interpret, în vederea realizării unei apărări reale și efective.

15. Nu există impedimente conceptuale sau juridice care să excludă persoana juridică de la beneficiile procedurii simplificate a recunoașterii învinuirii. Întrucât legea permite în mod expres încheierea unui acord de recunoaștere a vinovăției de aceasta, rezultă implicit că persoana juridică poate fi supusă procedurii de judecată simplificată, cu respectarea tuturor garanțiilor procesuale aplicabile în materie penală.

16. În cadrul aceluiași proces penal, o persoană juridică poate fi atât in-

culpată, cât și parte responsabilă civilmente, întrucât, până la pronunțarea unei hotărâri judecătorești definitive, nu se angajează răspunderea juridică a acesteia, fiind aplicabilă prezumția de nevinovăție. Această coexistență procedurală reflectă dualitatea rolurilor procesuale și asigură respectarea drepturilor fundamentale ale persoanei juridice pe parcursul întregului proces penal.

17. Acțiunea civilă formulată în cadrul procesului penal se soluționează conform normelor dreptului comun, inclusiv atunci când aceasta vizează o persoană juridică aflată în stare de insolvență. Până la pronunțarea unei hotărâri definitive, creanța părții civile este înscrisă cu efect suspensiv, prin depunerea unei cereri de recunoaștere, asigurând astfel protecția drepturilor părții vătămate în cadrul procedurii insolubile.

18. În cadrul examinării cauzelor penale ce privesc infracțiunile săvârșite de persoane juridice, obiectul deliberării capătă o specificitate determinată de natura infracțiunilor, modalitățile de comitere și complexitatea evaluării vinovăției entității juridice. Instanța, va analiza cu atenție nu doar faptele, ci și tipologia sancțiunilor aplicabile, adaptate particularităților răspunderii penale a persoanei juridice.

19. Cumulul calităților de inculpat și persoană responsabilă civilmente se referă la posibilitatea ca o persoană juridică să fie, în cadrul aceluiași proces penal, atât parte inculpată, cât și parte responsabilă civilmente, putând fi supusă condamnării în ambele ipostaze, cu privire la aceeași faptă reținută în sarcina sa. Această dublă calitate evidențiază complexitatea răspunderii juridice a persoanei juridice, care poate implica atât sancțiuni penale, cât și obligații civile, în contextul unității faptei.

20. Sentința pronunțată în cauzele penale având ca subiect persoana juridică este pronunțată în conformitate cu normele procedurale generale, fiind supusă atât căilor ordinare și extraordinare de atac, în condițiile stabilite de cadrul legislativ aplicabil. Această procedură asigură respectarea principiilor procesuale fundamentale și garanția accesului la justiție în fața instanțelor superioare.

Descrierea contribuțiilor personale, cu sublinierea semnificației teoretice și a valorii practice a acestora. Contribuțiile personale rezultate din cercetarea științifică desfășurată în cadrul tezei de doctorat se regăsesc în următoarele direcții, cu relevanță teoretică și aplicativă în domeniul dreptului procesual penal: a) conturarea caracterului complex al procesului penal aplicabil persoanelor juridice, cu evidențierea etapelor procedurale specifice; b) argumentarea distincției dintre aspectele de ordin material și cele procesual-penale ale instituției răspunderii penale a persoanei juridice; c) demonstrarea legăturii între reglementarea procedurii speciale privind persoanele juridice și dezvoltarea economiei de piață, în sensul că această reglementare răspunde unor nevoi obiective generate de evoluția relațiilor socio-economice; d) relevarea caracterului complex și crucial al urmăririi penale în cauzele cu persoane juridice, argumentând necesitatea unei pregătiri profesionale specializate a organelor de urmărire penală în gestionarea acestor dosare; e) stabilirea și demonstrarea faptului că urmărirea penală *in rem* nu

produce, în mod automat, efecte asupra tragerii la răspundere penală a persoanei juridice, fiind posibilă participarea acesteia la proces chiar în calitate de persoană vătămată la momentul începerii urmăririi penale; f) particularizarea instituției reprezentării procesuale în cazul persoanelor juridice; g) calificarea (aprecierea) măsurilor preventive aplicabile persoanelor juridice ca măsuri restrictive de drepturi, fundamentate pe existența unei suspiciuni rezonabile privind comiterea unei infracțiuni, fiind destinate garantării bune desfășurări a procesului penal și prevenirii riscurilor procesuale; h) elaborarea unei sinteze structurale privind patru direcții probatorii esențiale în stabilirea vinovăției persoanei juridice, în funcție de raportul juridic dintre aceasta și persoana fizică prin intermediul căreia a fost comisă fapta; i) detalierea garanțiilor procesual-penale în cauzele ce privesc persoane juridice; j) analiza specificului procesual al examinării în instanța de fond a infracțiunilor săvârșite de persoane juridice.

Noutatea științifică și originalitatea tezei. Noutatea științifică și originalitatea tezei rezidă în abordarea complexă și integrată a urmăririi penale și a judecării cauzelor privind infracțiunile săvârșite de către persoanele juridice, tratate ca o procedură distinctă și specială în cadrul procesului penal din Republica Moldova. Această cercetare oferă o perspectivă nouă asupra modului în care normele procesual-penale se aplică acestor subiecți de drept, în contextul unei reglementări relativ recente și în continuă dezvoltare. Studiul a permis identificarea premiselor de apariție a acestei instituții, a particularităților de ordin normativ și funcțional privind instituirea și reglementarea răspunderii penale a persoanei juridice, precum și delimitarea clară a conținutului și specificului urmăririi penale în această categorie de cauze. De asemenea, s-au analizat condițiile și trăsăturile particulare ale examinării în instanța de fond a cauzelor penale ce implică persoane juridice, cu accent pe adaptarea procedurii la caracteristicile acestui „tip de inculpat”. Lucrarea conține numeroase elemente de originalitate, prin formularea unor concepte teoretice proprii și propunerea unor soluții practice orientate spre îmbunătățirea reglementării începerii, desfășurării urmăririi penale și a procedurii judiciare aplicabile persoanelor juridice, contribuind astfel la consolidarea unui cadru procesual eficient, coerent și echitabil.

Baza legală, empirică și științifică a cercetării. Baza legală a cercetării este constituită din ansamblul actelor normative naționale și internaționale relevante pentru instituția răspunderii penale a persoanelor juridice și pentru procedura de urmărire penală și judecare a infracțiunilor săvârșite de acestea. În acest sens, fundamentul normativ este reprezentat de Constituția Republicii Moldova, Codul penal și Codul de procedură penală, precum și de alte acte legislative și subordonate legii care reglementează activitatea autorităților judiciare, statutul persoanei juridice, drepturile și garanțiile procesuale. De asemenea, cercetarea se sprijină pe standarde internaționale, inclusiv pe documente adoptate de Consiliul Europei, Uniunea Europeană și alte organisme internaționale relevante pentru justiția penală.

Baza empirică a fost constituită din analiza practicii judiciare relevante, atât la nivelul instanțelor naționale, cât și prin raportare la jurispruden-

ta Curții Constituționale și a Curții Europene a Drepturilor Omului. Au fost examinate hotărâri judecătorești privind cauze penale în care persoane juridice au fost implicate în calitate de subiecți ai procesului penal, fiind evidențiate aspectele de aplicare neunitară a legii, dificultățile de ordin procedural, precum și lacunele de reglementare sesizate în practică.

Baza științifică a lucrării este asigurată de studiile doctrinare consacrate problematicei răspunderii penale a persoanei juridice, atât din doctrina națională, cât și din cea comparată. În acest sens, au fost valorificate lucrările autorilor de referință din domeniul dreptului penal, procesual penal și dreptului comparat, fiind analizate concepții doctrinare privind natura juridică a persoanei juridice în procesul penal, mecanismele de individualizare a răspunderii și particularitățile probatorii aplicabile acestei categorii de subiecți. Au fost, de asemenea, integrate perspective interdisciplinare relevante, în special din sfera dreptului civil, economic și administrativ, pentru a susține o viziune complexă și integratoare asupra fenomenului infracțional corporativ.

Îmbinarea riguroasă a acestor trei paliere – legal, empiric și științific – a permis conturarea unei abordări fundamentate teoretic și validate practic, capabile să ofere răspunsuri pertinente și soluții aplicabile în raport cu provocările actuale ale răspunderii penale a persoanelor juridice în sistemul de justiție penală al Republicii Moldova și a altor state.

Semnificația teoretică și valoarea aplicativă a lucrării. *Semnificația teoretică* a prezentei teze constă în fundamentarea științifică a urmării penale și a judecării cauzelor privind infracțiunile săvârșite de persoanele juridice, ca instituție procesual-penală cu un caracter distinct și specializat. Lucrarea realizează o analiză amplă, sistemică și coerentă a conținutului normativ și funcțional al acestei instituții, contribuind la dezvoltarea doctrinară a unui domeniu relativ nou în procesul penal național. Prin abordările formulate și prin concluziile desprinse, teza oferă un cadru conceptual util pentru dezvoltarea ulterioară a cercetării științifice în această arie tematică. Elementele teoretice evidențiate pot constitui baza unor dezbateri științifice constructive și pot stimula elaborarea unor lucrări viitoare orientate spre aprofundarea regimului juridic al răspunderii penale a persoanelor juridice. Astfel, teza contribuie la îmbogățirea literaturii de specialitate și la structurarea unui discurs doctrinar coerent în jurul unei problematice emergente.

Valoarea aplicativă a cercetării este susținută de relevanța practică a propunerilor și soluțiilor formulate. Rezultatele obținute pot fi utilizate de organele de urmărire penală și de instanțele de judecată în activitatea lor de investigare și soluționare a cauzelor penale care implică persoane juridice. Contribuțiile lucrării pot servi drept suport pentru perfecționarea cadrului normativ procesual-penal, în special în ceea ce privește reglementarea activităților procesuale desfășurate față de persoanele juridice în calitate de subiecți ai răspunderii penale. Totodată, teza poate constitui un instrument didactic valoros în cadrul instituțiilor de învățământ superior cu profil juridic și economic, atât pentru activitatea didactică curentă, cât și pentru programele de formare profesională continuă ale practicienilor din sistemul de justiție. În mod particular, lucrarea se adresează celor implicați în forma-

rea și specializarea procurorilor, judecătorilor, ofițerilor de urmărire penală, precum și a altor reprezentanți ai autorităților cu competențe în investigarea infracțiunilor economico-financiare sau comise în mediul corporativ. Prin îmbinarea dimensiunii teoretice cu cea aplicativă, teza oferă un suport consistent pentru dezvoltarea unei practici judiciare unitare și eficiente în raport cu infracționalitatea corporativă, asigurând totodată premisele unei reforme coerente a reglementărilor procesual-penale în această materie.

Date privind aprobarea rezultatelor. Rezultatele esențiale ale cercetării, concluziile formulate și recomandările propuse în cadrul tezei au fost supuse dezbaterii științifice în cadrul mai multor conferințe naționale și internaționale, fiind acceptate și apreciate de comunitatea academică. Totodată, conținutul lucrării a fost valorificat prin publicarea a 10 articole științifice în reviste de specialitate recunoscute.

Limitările cercetării și direcții pentru investigații viitoare. Deși teza de doctorat oferă o analiză aprofundată a regimului procesual aplicabil infracțiunilor săvârșite de persoanele juridice în contextul dreptului național, anumite direcții de cercetare rămân deschise, constituind limitele firești ale demersului științific realizat și, totodată, puncte de plecare pentru studii ulterioare. Astfel, se impune continuarea investigațiilor științifice în următoarele direcții esențiale: 1) Analiza comparativă a procedurii de urmărire penală și judecare a persoanelor juridice în sistemul de drept romano-germanic, în vederea identificării bunelor practici și a mecanismelor juridice care ar putea fi adaptate și valorificate în sistemul național; 2) Studiul regimului procesual aplicabil persoanelor juridice în cadrul sistemului de drept anglo-saxon, cu accent pe diferențele de abordare privind responsabilitatea penală, standardele probatorii și rolul instanței în gestionarea cauzelor complexe cu implicații corporative; 3) Evoluția istorică a reglementărilor privind răspunderea penală a persoanelor juridice, atât în dreptul autohton, cât și în dreptul comparat, pentru a înțelege transformările conceptuale și normative care au condus la actuala paradigmă juridico-procesuală; 4) Dezvoltarea unui cadru metodologic unitar privind investigarea infracțiunilor comise de persoanele juridice, care să asigure o abordare eficientă, echitabilă și adaptată specificului acestui tip de subiect procesual. Aceste direcții de cercetare rămân în continuare de actualitate și necesită o atenție sporită din partea doctrinarilor și practicienilor, în vederea consolidării unui sistem de justiție penală capabil să răspundă provocărilor moderne ale infracționalității corporative.

Recomandări:

Ca urmare a celor menționate supra, de *lege ferenda*, propunem:

1) Completarea Codul de procedură penală al Republicii Moldova cu art. 522¹ și a Codului de procedură penală al României cu art. 490¹, „Circumstanțe care urmează a fi dovedite în procesul penal în cauzele privind persoane juridice”, în următoarea redacție:

„În cadrul urmăririi penale și judecării cauzelor penale în privința persoanelor juridice, trebuie să se dovedească:

1) timpul, locul și modalitatea de comitere a infracțiunii, caracterul și mărimea prejudiciului cauzat prin infracțiune;

2) implicarea, participarea persoanei juridice la comiterea infracțiunii (caracterul acțiunilor și deciziilor persoanei juridice, care determină antrenarea ei în faptele infracționale în activitatea de tănuire a infracțiunii sau a urmărilor ei socialmente-periculoase);

3) caracterul și mărimea beneficiilor materiale, obținute de persoana juridică în rezultatul comiterii infracțiunii;

4) datele ce caracterizează persoana juridică învinuită (acuzată) în cauza penală (atragera anterioară la răspundere contravențională sau penală, importanța strategică a acesteia pentru regiune și stat, efectuarea activităților de filantropie și sponsorizare sau a altor activități de utilitate socială)".

2) Completarea:

a) Articolului 523² din Codul de procedură penală al Republicii Moldova (Condițiile încheierii acordului judiciar de interes public), cu alin. (4) și (5) în următoarea redacție:

(4) „Procurorul are obligația de a informa victima cu privire la încheierea acordului judiciar de interes public. Victima păstrează dreptul de a solicita executarea obligațiilor reparatorii prin procedura de somație, conform Codului de procedură civilă.

(5) În situația în care există o victimă identificabilă, iar persoana juridică nu dovedește repararea prejudiciului cauzat, acordul judiciar de interes public trebuie să prevadă explicit modalitățile și termenul pentru realizarea acestei reparații”.

b) Articolului 523⁶ din Codul de procedură penală al Republicii Moldova (Efectele confirmării acordului judiciar de interes public), cu alin. (5) în următoarea redacție:

(5) „Pe durata executării acordului judiciar de interes public termenul de prescripție este suspendat. În cazul îndeplinirii integrale a obligațiilor asumate, se înlătură răspunderea penală, fără a aduce atingere dreptului victimelor de a solicita reparații în fața instanței civile”.

c) Articolului 523⁷ din Codul de procedură penală al Republicii Moldova (Efectele neconfirmării acordului judiciar de interes public), cu alin. (4) și (5) în următoarea redacție:

(4) „În ipoteza în care instanța nu confirmă acordul judiciar de interes public, persoana juridică are posibilitatea de a exercita dreptul de retragere, iar în cazul în care nu dovedește executarea integrală a obligațiilor asumate în termenul prevăzut, procurorul va dispune începerea urmăririi penale, cu excepția cazului în care intervin probe noi. În eventualitatea unei condamnări, se va putea ține cont de executarea parțială a obligațiilor prevăzute în acordul judiciar de interes public.

(5) Refuzul confirmării acordului judiciar de interes public implică notificarea întreruperii procedurii, iar, cu excepția sumelor aferente taxelor administrative, se va dispune restituirea amenzii de interes public deja achitate”.

BIBLIOGRAFIA

1. BOROI, Al. și G. NEGRUȚ. *Drept procesual penal*. Ediția a 2-a, revizuită și actualizată. București: Ed. Hamangiu, 2020. 732 p. ISBN 978-606-27-1449-9.
2. BUDĂI, R. Efectuarea urmăririi penale față de spitale în cazul săvârșirii unor infracțiuni contra vieții ori contra integrității corporale sau sănătății. În: *Răspunderea penală a persoanei juridice*. Coord.: A.-R. TRANDAFIR, G.-A. LAZAR. București : Ed. Solomon, 2021, pp. 221-247. ISBN 978-606-9628-03-4.
3. *Codul de procedură penală al Republicii Moldova*. Legea Republicii Moldova nr.122-XV din 14 martie 2003. Monitorul Oficial, 2003, nr.104-110. În vigoare din 12 iunie 2003.
4. *Codul de procedură penală al României*. Aprobabil prin Legea nr. 135/2010. În: *Monitorul Oficial*. 2010, nr. 486 din 15 iulie [online]. Disponibil: <https://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocument/185907>. [accesat 12.08.2023].
5. COVALENCO, E. și T. VIZDOAGĂ. Procedura în fața primei instanțe. Partea pregătitoare a ședinței de judecată. În: *Manualul judecătorului pentru cauze penale*. Chișinău, 2013, p. 275-288. ISBN 978-9975-53-231-0, p. 275 Disponibil: https://www.inj.md/sites/default/files/Manualul%20judecatorului%20pentru%20cauze%20penale_0.pdf [accesat 2025-08-21].
6. COVALENCO, E. și T. VIZDOAGĂ. Procedura în fața primei instanțe. Dezbaterile judiciare. În: *Manualul judecătorului pentru cauze penale*. Chișinău, 2013, pp. 323-334. ISBN 978-9975-53-231-0, p. 323-324. Disponibil: https://www.inj.md/sites/default/files/Manualul%20judecatorului%20pentru%20cauze%20penale_0.pdf [accesat 2025-08-21].
7. COVALENCO, E. și T. VIZDOAGĂ. Procedura în fața primei instanțe. Deliberarea și adoptarea sentinței. În: *Manualul judecătorului pentru cauze penale*. Chișinău, 2013, pp. 355-377. ISBN 978-9975-53-231-0, p. 352-353. Disponibil: https://www.inj.md/sites/default/files/Manualul%20judecatorului%20pentru%20cauze%20penale_0.pdf [accesat 2025-08-21].
8. DOLEA, I. et al. *Drept procesual penal*. Chișinău : Ed. Cartier Juridic, 2005. 960 p. ISBN 9975-79-343-6.
9. **DUMITRESCU, F.-G.** Unele reflecții de ordin teoretico-practic privind procedura de urmărire și judecare a infracțiunilor comise de persoanele juridice. În: *Realități și perspective ale învățământului juridic național* : Culegere de comunicări ale Conf. șt. naț. cu particip. intern., 01-02 oct. 2019. Chișinău, 2020, vol. II, pp. 564-575. ISBN 978-9975-149-88-4 [online]. Disponibil: https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/564-574.pdf. [accesat 23.02.2023].
10. **DUMITRESCU, F.-G.** Urmărirea penală și judecarea cauzelor privind infracțiunile săvârșite de persoane juridice în sistemul procedurilor speciale. În: *Particularitățile adaptării legislației Republicii Moldova și Ucrainei la legislația Uniunii Europene*: Culegere de comunicări ale Conf. intern. șt.-practice, 01-02 noiemb., 2019. Chișinău, 2019. Chișinău: Tipografia Cetatea de Sus, 2019, pp. 207-213. Disponibil: https://ibn.idsi.md/ro/vizualizare_articol/152474# [accesat 2025-08-23].

11. **DUMITRESCU, F.-G.** Particularitățile sesizării organelor de urmărire penală în cazul infracțiunilor comise de persoane juridice. In: *Tradiție și inovare în cercetarea științifică: Materialele Conf. șt. cu particip. intern.*, Ediția a 10-a, 8 oct. 2021. Bălți, 2022, vol. II, pp. 106-113. ISBN 978-9975-50-272-6. Disponibil: https://ibn.idsi.md/vizualizare_articol/159432# [accesat 2025-08-23].

12. **GORDILĂ, N., GÎRLEA, A.** Procedura de examinare a infracțiunilor comise de persoanele juridice. In: *Manualul judecătorului pentru cauze penale. Asociația judecătorilor din Moldova*. Chișinău, 2013, pp. 1055-1064. ISBN 978-9975-53-231-0.

13. **GURGHIS, A.** Provocările introducerii în legislația procesual-penală a acordului judiciar de interes public. In: *Revista Institutului Național al Justiției*. 2024, nr. 2 (69), pp. 13-17. ISSN 1857-2405. Disponibil: https://www.inj.md/sites/default/files/new/2.RINJ_2_69_2024__site-2.pdf [accesat 2025-08-23].

14. **GURGHIS, A.** Procedura privind urmărirea penală și judecarea cauzelelor în cazul săvârșirii infracțiunilor de persoanele juridice. Teză de doctor în drept. Chișinău, 2024. 244 p.

15. **ILIE, A.-R.** Angajarea răspunderii penale a persoanei juridice. București : Ed. C. H. BECK, 2011. 380 p. ISBN 978-973-115-977-5.

16. **JURMA, A.** Persoana juridică – subiect al răspunderii penale. București : Ed. C. H. BECK, 2010. 287 p. ISBN 978-973-115-738-2.

17. **LAZĂR, G.-A.** Sistemul sancționator aplicabil persoanelor juridice. București : Ed. Universul Juridic, 2021. 496 p. ISBN 978-606-39-0824-8.

18. **LEFTERACHE, L. V.** Analiza elementelor de probatoriu asupra vinovăției persoanei juridice în cauzele penale. Veriga lipsă. Evoluția practicii judiciare. În: *Răspunderea penală a persoanei juridice*. Coord.: A.-R. TRANDAFIR, G.-A. LAZAR. București : Ed. Solomon, 2021, pp. 111-112. ISBN 978-606-9628-03-4.

19. **MATEUȚ, Gh.** *Tratat de procedură penală. Partea generală*. Vol. II. Ed. C. H. BECK. București, 2012. 915 p. ISBN 978-973-115-252-3.

20. **MATEUȚ, Gh.** *Procedură penală. Partea specială*. București: Ed. Universul Juridic, 2024. 1158 p. ISBN 978-606-39-0394-6.

21. **NEAGU, I.** *Tratat de procedură penală. Partea generală*. București : Ed. Universul Juridic, 2010. 709 p. ISBN 978-973-127-224-5.

22. **PAVEL-GUZUN, I.** Particularitățile probatoriului în cadrul procedurilor sumare: Teză de doctor în drept. Chișinău, 2024. 243 p.

23. **SEDELEȚCHI, Iu.; D. MILUȘEV.** Unele considerații cu privire la raportul dintre condițiile generale ale judecării cauzei și principiile procesului penal. *Vector European*. 2018, nr. 2, pp. 5-9. ISSN 2345-1106, p. 5. Disponibil: https://ibn.idsi.md/ro/vizualizare_articol/78886# [accesat 10.08.2025].

24. **THEODORU, Gr.** *Tratat de drept procesual penal*. București: Ed. Hamangiu, 2008. 1080 p. ISBN 978-973-1836-86-7.

25. **THEODORU, Gr.** *Tratat de drept procesual penal*. București : Ed. Hamangiu, 2013. 879 p. ISBN 978-606-522-441-4.

26. **ȚONCU, S.** *Judecata pe baza probelor administrate în faza de urmări-*

re penală: Teză de doctor în drept. Chișinău, 2019. 187 p. Disponibil: http://www.cnaa.md/files/theses/2019/55151/sanda_toncu_thesis.pdf [accesat 2025-08-21].

27. UDROIU, M. (coord.). *Codul de procedură penală. Comentariu pe articole*. București: Ed. C. H. BECK, 2015. 1691 p. 978-606-18-0409-2.

28. VOLONCIU, N. *Tratat de procedură penală. Partea specială*. Vol. II. București, 1998. 517 p. ISBN 973-9131-24-7.

29. ВЕРЧЕНКО, Н. И. Экономические предпосылки распространения коррупционных преступлений. В: Актуальные проблемы уголовной политики Российской Федерации : Материалы междунар. науч.-практ. конф. Омск : Омская Юридическая Академия, 2013, с. 66-71. ISBN 978-5-98065-109-1.

30. ЗОЛОТУХИНА, Л. «Публичный интерес» как административно-правовая категория в истории политико-правовой мысли. *Legea și Viața*. 2019, nr. 8/2(332), pp. 42-46. ISSN 2587-4365. Режим доступа: https://ibn.idsi.md/ru/vizualizare_articol/83514# [дата обращения 2025-08-10].

31. ЛЕБЕДЕВ, Н. Ю. Процессуальная самостоятельность следователя – гарантия обеспечения прав участников уголовного процесса. В: Уголовно-процессуальные и криминалистические чтения на Алтае : Материалы ежегодной межрег. науч.-практ. конф., посвященной памяти заслуженного юриста РФ, доктора юридических наук, профессора Е. Н. Тихонова. Барнаул, 2008, с. 196-198. ISBN 978-5-7904-0775-8.

32. МЕРЛАКОВ, Д. С. Уголовно-процессуальная компетенция субъектов, ведущих досудебное производство: Автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Омск, 2023. 24 с.

33. СМЕШКОВА, Л. В. О перспективах законодательной регламентации осуществления уголовного преследования в отношении юридических лиц. В: Теоретико-прикладные аспекты формирования института уголовного преследования юридических лиц : Материалы Всерос. науч.-практ. конф., г. Новосибирск, 19 февраля, 2015 г. Новосибирск : СибАГС, 2015, с. 209-216. ISBN 978-5-8036-0665-9.

34. Учебник уголовного процесса. Под ред. А. С. КОБЛИКОВА. Москва : Спарк, 1995. 382 с. ISBN 5-87143-037-6.

35. УШНИЦКИЙ, Р. Р. Сущность юридического лица и основания его уголовно-правовой ответственности. В: Теоретико-прикладные аспекты формирования института уголовного преследования юридических лиц: Материалы Всерос. науч.-практ. конф., г. Новосибирск, 19 фев., 2015 г., Новосибирск : Изд. СибАГС, 2015, с. 225-233. ISBN 978-5-8036-0665-9.

LISTA PUBLICAȚIILOR LA TEMA TEZEI DE DOCTORAT

1. **DUMITRESCU, F.-G.** Urmărirea penală și judecarea cauzelor privind infracțiunile săvârșite de persoane juridice în sistemul procedurilor speciale. In: *Particularitățile adaptării legislației Republicii Moldova și Ucrainei la legislația Uniunii Europene*: Culegere de comunicări ale Conf. intern. șt.-practice, 01-02 noiemb., 2019. Chișinău, 2019. Chișinău: Tipografia Cetatea de Sus, 2019, pp. 207-213. Disponibil: https://ibn.idsi.md/ro/vizualizare_articol/152474# [accesat 2025-08-23].

2. **DUMITRESCU, F.-G.** Unele reflecții de ordin teoretico-practic privind procedura de urmărire și judecare a infracțiunilor comise de persoanele juridice. In: *Realități și perspective ale învățământului juridic național* : Culegere de comunicări ale Conf. șt. naț. cu particip. intern., 01-02 oct. 2019. Chișinău, 2020, vol. II, pp. 564-575. ISBN 978-9975-149-88-4 [online] [accesat 23.02.2023]. Disponibil: https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/564-574.pdf.

3. **DUMITRESCU, F.-G.** Particularități vizând reprezentarea persoanelor juridice în procesul penal. In: *Particularitățile adaptării legislației Republicii Moldova și Ucrainei la legislația Uniunii Europene*: Culegere de comunicări ale Conf. intern. șt.-practice, 27-28 martie 2020. Chișinău, 2020, pp. 168-174. ISBN 978-9975-3409-1-5. Disponibil: https://ibn.idsi.md/ro/vizualizare_articol/113723# [accesat 2025-08-23].

4. **DUMITRESCU, F.-G.** Procedura privind urmărirea penală și judecarea cauzelor privind infracțiunile săvârșite de persoane juridice: studiu comparativ. In: *Tendențe contemporane ale dezvoltării științei: viziuni ale tinerilor cercetători*: Materialele Conf. șt. a doctoranzilor, Ediția IX, 10 iunie, 2020. Chișinău, 2020, vol. II, pp. 172-176. ISBN 978-9975-108-66-9. Disponibil: https://ibn.idsi.md/ro/vizualizare_articol/113314# [accesat 2025-08-22].

5. **DUMITRESCU, F.-G.** Specificul și unele particularități ale aplicării măsurilor preventive în privința persoanelor juridice. In: *Jurnalul Juridic Național*. 2020, nr. 5 (45), octombrie, pp. 43-48. ISSN 2345-1130.

6. **DUMITRESCU, F.-G.** Condițiile de inițiere și încheiere a acordului de recunoaștere a vinovăției învinutului, inculpatului persoană juridică. In: *Metodologii contemporane de cercetare și evaluare*: Culegere de comunicări ale Conf. șt. naț. a doctoranzilor, dedicate aniversării a 75-a a Universității de Stat din Moldova, Chișinău, 22-23 aprilie 2021. Chișinău, 2021, pp. 145-150. ISBN 978-9975-159-16-6. Disponibil: https://ibn.idsi.md/ro/vizualizare_articol/154412# [accesat 2025-08-21].

7. **DUMITRESCU, F.-G.** Imperativul perfecționării legislației privind răspunderea penală a persoanei juridice. In: *Culegere de comunicări ale Conferinței studenților, masteranzilor și doctoranzilor în drept*. Universitatea „Lucian Blaga” din Sibiu, Facultatea de Drept. Sibiu, 3 iunie 2021. București : Ed. Universul Juridic, 2021, pp. 128-135. ISBN 978-606-39-0890-3.

8. **DUMITRESCU, F.-G.** Particularitățile sesizării organelor de urmărire penală în cazul infracțiunilor comise de persoane juridice. In: *Tradiție și inovare în cercetarea științifică*: Materialele Conf. șt. cu particip. intern., Ediția

a 10-a, 8 oct. 2021. Bălți, 2022, vol. II, pp. 106-113. ISBN 978-9975-50-272-6. Disponibil: https://ibn.idsi.md/vizualizare_articol/159432# [accesat 2025-08-23].

9. **DUMITRESCU, F.-G.** Investigarea infracțiunilor comise de persoanele juridice: cadrul metodologic general și unele particularități. In: *Revista Română de Criminalistică*. 2022, nr. 1 (129), vol. XXIII, pp 32-39. ISSN 1454-3117.

10. **DUMITRESCU, F.-G.** Rolul judecătorului de drepturi și libertăți în cursul urmăririi penale privind măsurile asiguratorii luate față de persoana juridică suspectă/inculpată. In: *Legea și viața*. 2022, nr. 1, p. 47-50. ISSN 2587-4365.

ADNOTARE

DUMITRESCU Florin-George „Urmărirea penală și judecarea cauzelor privind infracțiunile săvârșite de persoane juridice: abordări teoretico-practice și normative”, teză de doctor în drept, Chișinău, 2026.

Structura tezei: introducere, capitole (patru), concluzii generale și recomandări, bibliografie din 316 titluri, anexe, 292 pagini text de bază.

Cuvinte-cheie: persoană juridică, răspundere penală, urmărire penală, examinare în fond, reprezentare, citare, competență, măsuri preventive, probatoriu, infracțiune, acord judiciar, ședință preliminară, cercetare judecătorească, sentință.

Scopul lucrării: Scopul tezei de doctor constă în analiza aprofundată și sistematică a specificului urmăririi penale și judecării cauzelor privind infracțiunile săvârșite de către persoanele juridice, prin prisma abordărilor teoretice, practice și normative, în vederea identificării deficiențelor existente și propunerii unor soluții legislative și procedurale eficiente pentru îmbunătățirea cadrului juridic procesual-penal din Republica Moldova în acest domeniu.

Obiectivele cercetării: analiza stării actuale în domeniul urmăririi penale și judecării cauzelor privind infracțiunile săvârșite de către persoanele juridice, în context național și internațional; stabilirea particularităților urmăririi penale în cazul infracțiunilor comise de persoanele juridice; identificarea și analiza aspectelor legate de sesizarea organelor de urmărire penală și începerea urmăririi penale în privința persoanelor juridice; efectuarea unei analize juridico-formale a normelor de drept procesual penal aplicabile în activitatea de urmărire și judecare a infracțiunilor comise de către persoane juridice; caracterizarea statutului procesual-penal al reprezentantului persoanei juridice în procedurile de urmărire și judecare a infracțiunilor; catalogarea și evidențierea particularităților aplicării măsurilor preventive în raport cu persoanele juridice; analiza specificului probatoriului în cauzele penale privind persoanele juridice; expunerea particularităților efectuării unor acțiuni de urmărire penală în dosarele ce vizează persoane juridice și ale examinării lor în instanța de fond; formularea unor propuneri și recomandări fundamentate pentru perfecționarea legislației procesual-penale, cu accent pe procedura de urmărire și judecare a infracțiunilor comise de către persoanele juridice.

Noutatea și originalitatea lucrării rezidă în abordarea complexă și integrată a urmăririi penale și a judecării cauzelor privind infracțiunile săvârșite de către persoanele juridice, tratate ca o procedură distinctă și specială în cadrul procesului penal din Republica Moldova. Această cercetare oferă o perspectivă nouă asupra modului în care normele procesual-penale se aplică acestor subiecți de drept, în contextul unei reglementări relativ recente și în continuă dezvoltare. Studiul a permis identificarea premiselor de apariție a acestei instituții, a particularităților de ordin normativ și funcțional privind instituirea și reglementarea răspunderii penale a persoanei juridice, precum și delimitarea clară a conținutului și specificului urmăririi penale în această categorie de cauze. De asemenea, s-au analizat condițiile și trăsăturile particulare ale examinării în instanța de fond a cauzelor penale ce implică persoane juridice.

Problema științifică de importanță majoră, soluționată în cadrul cercetării constă în identificarea și fundamentarea unui cadru normativ și procedural coerent, eficient și compatibil cu principiile fundamentale ale procesului penal, care să reglementeze în mod clar și predictibil particularitățile urmăririi penale și ale judecării cauzelor penale în care persoana juridică are calitatea de subiect al răspunderii penale.

Semnificația teoretică a teze de doctor constă în fundamentarea științifică a urmăririi penale și a judecării cauzelor privind infracțiunile săvârșite de persoanele juridice, ca instituție procesual-penală cu un caracter distinct și specializat. Lucrarea realizează o analiză amplă, sistemică și coerentă a conținutului normativ și funcțional al acestei instituții, contribuind la dezvoltarea doctrinară a unui domeniu relativ nou în procesul penal național. Prin abordările formulate și prin concluziile desprinse, teza oferă un cadru conceptual util pentru dezvoltarea ulterioară a cercetării științifice în această arie tematică.

Valoarea aplicativă a cercetării este susținută de relevanța practică a propunerilor și soluțiilor formulate. Rezultatele obținute pot fi utilizate de organele de urmărire penală și de instanțele de judecată în activitatea lor de investigare și soluționare a cauzelor penale care implică persoane juridice. Contribuțiile lucrării pot servi drept suport pentru perfecționarea cadrului normativ procesual-penal, în special în ceea ce privește reglementarea activităților procesuale desfășurate față de persoanele juridice.

Implementarea rezultatelor științifice: rezultatele cercetării acestui subiect au fost reflectate în articolele științifice, au fost prezentate în cadrul conferințelor științifice naționale și internaționale, contribuind astfel la aprofundarea investigării științifice a subiectului urmăririi penale și judecării cauzelor privind infracțiunile săvârșite de persoane juridice.

ANNOTATION

DUMITRESCU Florin-George, „Criminal Investigation and Trial of Cases Concerning Offences Committed by Legal Persons: Theoretical, Practical and Normative Approaches”, PhD thesis in Law, Chişinău, 2026.

Structure of the thesis: introduction, four chapters, general conclusions and recommendations, bibliography comprising 316 titles, annexes, 292 pages of main text.

Keywords: legal person, criminal liability, criminal investigation, examination on the merits, representation, summons, jurisdiction, preventive measures, evidence, offense, judicial agreement, preliminary hearing, judicial investigation, judgment.

Purpose of the research: The purpose of the doctoral thesis is to provide an in-depth and systematic analysis of the specific features of criminal investigation and trial of cases concerning offences committed by legal persons, from theoretical, practical and normative perspectives, with a view to identifying existing deficiencies and proposing effective legislative and procedural solutions aimed at improving the criminal procedural legal framework of the Republic of Moldova in this field.

Research objectives: analysis of the current state of criminal investigation and trial of cases concerning offences committed by legal persons, in both national and international contexts; determination of the particularities of criminal investigation in cases involving offences committed by legal persons; identification and analysis of aspects related to the notification of criminal investigation bodies and the initiation of criminal proceedings against legal persons; conducting a legal and formal analysis of the criminal procedural law norms applicable to the investigation and trial of offences committed by legal persons; characterization of the criminal procedural status of the representative of the legal person in investigation and trial procedures; classification and highlighting of the particularities of applying preventive measures to legal persons; analysis of the specific features of evidence in criminal cases involving legal persons; examination of the particularities of carrying out certain criminal investigation actions in cases concerning legal persons; presentation of the specific features of conducting certain criminal investigation actions in cases involving legal entities and of their examination before the court of first instance; formulation of substantiated proposals and recommendations for improvement of criminal procedural legislation, with an emphasis on procedures for the investigation and trial of offences committed by legal persons.

Scientific novelty and originality: The scientific novelty and originality of the research lie in the comprehensive and integrated approach to the criminal investigation and trial of cases concerning offences committed by legal persons, treated as a distinct and special procedure within the criminal process of the Republic of Moldova. The research offers a new perspective on the manner in which criminal procedural norms are applied to these subjects of law, in the context of relatively recent and continuously evolving regulation. The study enabled the identification of the premises for the emergence of this institution, the normative and functional particularities regarding the establishment and regulation of the criminal liability of legal persons, as well as a clear delimitation of the content and specific features of criminal investigation in this category of cases. In addition, the conditions and particular characteristics of the examination on the merits of criminal cases involving legal persons were analyzed.

Major scientific problem addressed: The major scientific problem addressed and solved within the research consists in identifying and substantiating a coherent, efficient normative and procedural framework, compatible with the fundamental principles of criminal procedure, capable of clearly and predictably regulating the particularities of criminal investigation and trial in criminal cases in which the legal person holds the status of subject of criminal liability.

Theoretical significance: The theoretical significance of the doctoral thesis consists in the scientific substantiation of criminal investigation and trial of cases concerning offences committed by legal persons as a distinct and specialized criminal procedural institution. The research provides an extensive, systemic and coherent analysis of the normative and functional content of this institution, contributing to the doctrinal development of a relatively new field within national criminal procedure. Through the approaches adopted and the conclusions drawn, the thesis offers a useful conceptual framework for the further development of scientific research in this thematic area.

Practical applicability: The practical value of the research is supported by the relevance of the proposed solutions and recommendations. The results obtained may be used by criminal investigation bodies and courts of law in their activities related to the investigation and adjudication of criminal cases involving legal persons. The contributions of the thesis may also serve as a basis for improving the criminal procedural normative framework, particularly with regard to the regulation of procedural activities carried out in relation to legal persons.

Implementation of scientific results: The results of the research have been reflected in scientific articles and presented at national and international scientific conferences, thereby contributing to the advancement of scientific inquiry into the issues of criminal investigation and trial of cases concerning offences committed by legal persons.

АННОТАЦИЯ

ДУМИТРЕСКУ Флорин-Жеордже, «Уголовное преследование и судебное рассмотрение дел о преступлениях, совершённых юридическими лицами: теоретико-практические и нормативные подходы», диссертация на соискание ученой степени доктора права, Кишинёв, 2026.

Структура диссертации: введение, четыре главы, общие выводы и рекомендации, библиография, включающая 316 наименований, приложение, 292 страниц основного текста.

Ключевые слова: юридическое лицо, уголовная ответственность, уголовное преследование, рассмотрение дела по существу, представительство, повестка, подведомственность, меры пресечения, доказательства, преступление, судебное соглашение, предварительное заседание, судебное следствие, приговор.

Цель исследования: Цель диссертационного исследования заключается в углублённом и системном анализе особенностей уголовного преследования и судебного рассмотрения дел о преступлениях, совершённых юридическими лицами, сквозь призму теоретических, практических и нормативных подходов, с целью выявления существующих недостатков и выработки эффективных законодательных и процессуальных решений, направленных на совершенствование уголовно-процессуальных основ Республики Молдова.

Задачи исследования: анализ современного состояния уголовного преследования и судебного рассмотрения дел о преступлениях, совершённых юридическими лицами, в национальном и международном контексте; установление особенностей уголовного преследования по делам о преступлениях, совершённых юридическими лицами; выявление и анализ аспектов, связанных с уведомлением органов уголовного преследования и началом уголовного преследования в отношении юридических лиц; проведение формально-юридического анализа норм уголовно-процессуального права, применимых при расследовании и рассмотрении преступлений, совершённых юридическими лицами; характеристика уголовно-процессуального статуса представителя юридического лица в процедурах уголовного преследования и судебного разбирательства; систематизация и выявление особенностей применения мер пресечения в отношении юридических лиц; анализ специфики доказывания по уголовным делам, связанным с юридическими лицами; исследование особенностей проведения отдельных процессуальных действий по уголовным делам в отношении юридических лиц; выявление этапов и характеристик рассмотрения уголовных дел в отношении юридических лиц в суде; формулирование обоснованных предложений и рекомендаций по совершенствованию уголовно-процессуального законодательства в части процедуры уголовного преследования и судебного рассмотрения преступлений, совершённых юридическими лицами.

Научная новизна и оригинальность исследования заключаются в комплексном и интегрированном подходе к уголовному преследованию и судебному рассмотрению дел о преступлениях, совершённых юридическими лицами, рассматриваемых как самостоятельная и специальная процедура в рамках уголовного процесса Республики Молдова. Исследование предлагает новый взгляд на применение уголовно-процессуальных норм к данным субъектам права в условиях относительно недавнего и динамично развивающегося правового регулирования. В ходе исследования были выявлены предпосылки возникновения данного института, нормативные и функциональные особенности установления и регулирования уголовной ответственности юридических лиц, а также чётко определены содержание и специфика уголовного преследования по данной категории дел. Кроме того, проанализированы условия и особые характеристики рассмотрения по существу уголовных дел, в которых участвуют юридические лица, в суде первой инстанции.

Основная научная проблема, решённая в исследовании, имеющая важное теоретическое и практическое значение, заключается в выявлении и обосновании целостной, эффективной и совместимой с фундаментальными принципами уголовного процесса нормативной и процессуальной модели, способной чётко и предсказуемо регулировать особенности уголовного преследования и судебного рассмотрения уголовных дел, в которых юридическое лицо выступает субъектом уголовной ответственности.

Теоретическая значимость диссертационной работы состоит в научном обосновании уголовного преследования и судебного рассмотрения дел о преступлениях, совершённых юридическими лицами, как самостоятельного и специализированного института уголовно-процессуального права. Работа содержит всесторонний, системный и последовательный анализ содержания данного института, способствуя докторальному развитию сравнительного нового направления национального уголовного процесса. Сформулированные подходы и выводы создают концептуальную основу для дальнейших научных исследований в данной области.

Практическая значимость исследования подтверждается прикладным характером предложенных выводов и рекомендаций. Полученные результаты могут быть использованы органами уголовных дел, связанных с юридическими лицами. Выводы и предложения диссертации могут служить основой для совершенствования уголовно-процессуального регулирования процессуальной деятельности в отношении юридических лиц.

Апробация и внедрение результатов исследования: Результаты исследования отражены в научных публикациях и представлены на национальных и международных научных конференциях, что способствовало углублению научного осмысления проблем уголовного преследования и судебного рассмотрения дел о преступлениях, совершённых юридическими лицами.

DUMITRESCU Florin-George

**URMĂRIREA PENALĂ ȘI JUDECAREA CAUZELOR PRIVIND
INFRAȚIUNILE SĂVÂRȘITE DE PERSOANE JURIDICE:
ABORDĂRI TEORETICO-PRACTICE ȘI NORMATIVE**

Specialitatea 554.03 – drept procesual penal

Rezumatul tezei de doctor în drept

Aprobat spre tipar: _____2026
Hârtie ofset. Tipar ofset.
Coli de tipar: 2.00.

Formatul 60×84 ¹/₁₆
Tirajul 40 ex.
Comanda nr. 239.

Tiparul executat la „PRINT-CARO” SRL
mun. Chișinău, str. Astronom Nicolae Donici nr. 14,
MD-2049, Republica Moldova